

НУБІП України

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

НУБІП України

11.05 - МКР. 1593 «С» 2022.10.31. 030. ПЗ

ЯМЧИНСЬКОЇ ЛЮБОВІ ВАСИЛІВНИ

НУБІП України

2023 р.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

УДК 657.421

ПОГОДЖЕНО
Декан економічного факультету

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
В.о.завідувача кафедри обліку та
оподаткування

Анатолій ДІБРОВА

Володимир ЛИТВИНЕНКО

«__» _____ 2023 року

«__» _____ 2023 року

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Організація і методика обліку основних засобів, аналіз та контроль
ефективності їх використання»

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування

(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»

(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Гарант освітньо-
професійної програми

к.е.н., доцент

Тамара ГУРЕНКО

Керівник
магістерської
кваліфікаційної роботи

к.е.н., доцент

Наталія КУЗИК

Виконала

Лісбов ЯМЧИНСЬКА

Київ – 2023

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

обліку та оподаткування

д.е.н., проф

Любов Г.УМЦАЛЕНКО

“ ”

2022 р.

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

СТУДЕНТЦІ

Ямчинській Любові Василівні

Спеціальність 071 – Облік оподаткування
(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»
(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема кваліфікаційної магістерської роботи «Організація і методика обліку основних засобів, аналіз та контроль ефективності їх використання» затверджена наказом ректора НУБІП України від 31 жовтня 2022 року № 1593/«С».

Термін подання завершеної роботи на кафедру _____

Вихідні дані до кваліфікаційної магістерської роботи: *нормативно-правові документи, що регулюють облік, аналіз і контроль основних засобів, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених економістів; бухгалтерська, фінансова та статистична звітність підприємства, дані оперативно-технічного аналітичного та синтетичного бухгалтерського обліку.*

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Основні засоби як об'єкт обліково-аналітичного та контрольного забезпечення управління підприємством.
2. Організація і методика обліку основних засобів.
3. Аналіз та контроль ефективності використання основних засобів.

Перелік графічного матеріалу (за потреби): таблиці, рисунки.

Дата видачі завдання « _____ » _____ 2022 р.

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи

Наталія КУЗИК

Завдання прийняла до виконання

Любов ЯМЧИНСЬКА

Реферат
на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» за темою
«Організація і методика обліку основних засобів, аналіз та контроль
ефективності їх використання»

У магістерській кваліфікаційній роботі розкривається науковий підхід щодо економічної сутності основних засобів, їх класифікації та оцінки; наведено структуру основних засобів та їх динаміку.

На практичних матеріалах СТОВ «Злагода» викладена організація і методика обліку та контролю основних засобів, а саме ознайомлення із специфікою діяльності досліджуваного підприємства, досконале вивчення нормативно-правової бази щодо бухгалтерського обліку, аудиту та регулювання господарської діяльності підприємства, перевірка повноти надходження основних засобів, а також правильність віднесення активів суб'єкта господарювання до відповідних основних засобів, розподіл їх за встановленими видами, чітко визначено підготовку та порядок проведення інвентаризації основних засобів, належного відображення її отриманих результатів в обліку; внесено пропозиції щодо прийняття ефективних управлінських рішень по належному використанню основних засобів. Значне місце в магістерській роботі відведено веденню аналітичного обліку основних засобів підприємства, проведенню внутрішньогосподарського контролю наявності та руху наявних основних засобів, а також належній обробці отриманої інформації за допомогою сучасних програмних продуктів.

У висновках автором узагальнено отримані результати проведеного дослідження, чітко наведено рекомендації щодо удосконалення бухгалтерського обліку і проведення внутрішньогосподарського контролю з надходження, вибуття та ефективного використання основних засобів та прийняття управлінських рішень.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: облік, контроль, аналіз, основні засоби, класифікація основних засобів, оцінка основних засобів, інвентаризація основних засобів, методичні прийоми контролю, амортизація.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ЗАСОБИ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ТА КОНТРОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	6
1.1. Економічна сутність основних засобів та їх класифікація.....	6
1.2. Оцінка основних засобів для цілей управління.....	17
1.3. Вплив воєнного стану на облік, контроль та аналіз основних засобів.....	22
Висновки до розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	25
2.1. Організаційно-економічна характеристика СТОВ «Злагода».....	25
2.2. Облікова політика щодо основних засобів та її вплив на оподаткування діяльності підприємства.....	36
2.3. Облік наявності та руху основних засобів.....	42
2.4. Облікове забезпечення амортизації основних засобів в підприємстві.....	46
2.5. ІТ-модернізація обліку основних засобів.....	51
Висновки до розділу 2.....	55
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	57
3.1. Методичні прийоми аналізу та процедури контролю ефективності використання основних засобів.....	57
3.2. Аналіз стану та ефективності використання основних засобів для цілей управління.....	61
3.3. Методика контролю ефективності використання основних засобів в умовах воєнного стану.....	66
3.4. Узагальнення результатів аналізу та контролю для прийняття управлінських рішень з поліпшення використання основних засобів.....	73
Висновки до розділу 3.....	76
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81
ДОДАТКИ	88

ВСТУП

Актуальність обраної тематики. Основні засоби підприємства займають досить вагоме місце у господарській діяльності досліджуваного підприємства, адже їх значна частка впевнено дозволяє оцінити відповідний рівень щодо забезпеченості необхідними на певний період часу умовами для здійснення фінансової діяльності суб'єктом господарювання. Роль основних засобів у процесі виробництва, особливості їх відтворення в умовах сучасної ринкової економіки зумовлює особливі вимоги до об'єктивної інформації про наявність, рух, належний стан і використання основних засобів.

У процесі дослідження систематизовані та вивчені праці провідних вітчизняних і зарубіжних вчених: Савчука В.К., Виноградової М.О., Гуцаленко Л.В., Кірейцева Г.Г., Кузик Н.П., Сука Л.К., Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти аудиту, інші важливі інструктивні вказівки і рекомендації Міністерства фінансів України, облікові дані досліджуваного підприємства.

Мета та завдання. Метою магістерської кваліфікаційної роботи є розкриття організації та методики бухгалтерського обліку, а також аналізу та контролю основних засобів та відповідній розробці рекомендацій щодо їх ефективного удосконалення.

Для досягнення чітко поставленої мети необхідно успішно вирішити наступні важливі завдання:

- розкрити економічну сутність основних засобів, та провести їх класифікацію і оцінку;
- розкрити основні завдання обліку, аналізу та контролю в ефективному управлінні основними засобами досліджуваного підприємства;
- надати організаційно-економічну характеристику господарсько-фінансової діяльності досліджуваного підприємства СТОВ «Злагода»;
- розкрити порядок ведення синтетичного та аналітичного обліку щодо руху основних засобів на даному підприємстві;

- дослідити облік нарахування амортизації (зносу) та поточному ремонту основних засобів;

- розкрити особливості відображення зібраної інформації про основні засоби у фінансовій звітності підприємства;

- розкрити методика проведення аналізу основних засобів досліджуваного підприємства;

- оцінити ефективність використання наявних у структурі основних засобів підприємств - визначити раціональні шляхи підвищення ефективності використання всіх основних засобів;

- розглянути існуючі практичні підходи до модернізації основних засобів в умовах використання сучасних комп'ютерних технологій;

- розглянути методичні прийоми аналізу та процедури контролю ефективності використання основних засобів;

- узагальнення результатів аналізу та контролю для прийняття управлінських рішень з поліпшення використання основних засобів

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження у магістерській кваліфікаційній роботі є процес формування обліково-аналітичної та контрольної інформації щодо ефективного управління використанням й

оновленням основних засобів на матеріалах СТОВ «Злагода»

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних проблемних питань бухгалтерського обліку, контролю та аналітичного забезпечення процесу управління ефективним використанням основних засобів.

Методи дослідження. Реалізація поставлених завдань під час виконання кваліфікаційної магістерської роботи чітко здійснювалася на основі використання основних на сьогодні методів економічних досліджень, зокрема таких, як балансовий метод, економіко-статистичні методи із відповідним застосуванням середніх і відносних величин та рядів динаміки, розрахунково-конструктивний, а також табличний і графічний відповідні способи щодо відображення економічної інформації.

Окремі результати магістерської кваліфікаційної роботи обговорювались на науково-практичних конференціях:

– VII Всеукраїнської студентської науково-практичної онлайн-конференції «Розвиток бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та оподаткування в сучасному інформаційному середовищі» (м. Київ, НУБіП України, 23 березня 2023 р.), за результатами якої опубліковано тези доповідей «Внутрішньогосподарський контроль збереження основних засобів підприємств аграрного бізнесу» [55];

– VII Всеукраїнській студентській науково-практичної онлайн конференції Студентської науково-практичної конференції «Соціально-економічні аспекти розвитку України в умовах глобальних викликів», м. Київ, НУБіП України, 9-10 листопада 2023 р.), за результатами якої опубліковано тези доповідей «Сучасні підходи до обліку та управління основними засобами в аграрному секторі: проблеми та перспективи» [56];

Структура та обсяг дослідження. Магістерська кваліфікаційна робота структурно складається зі вступу, трьох розділів, містить висновки й список використаних джерел і додатки.

РОЗДІЛ 1

НУВБІП України

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ТА КОНТРОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1 Економічна сутність основних засобів та їх класифікація

НУВБІП України

Матеріально-технічна база будь якого підприємства без сумніву формується за допомогою технічних засобів підприємства. Процес відтворення засобів, а також відповідне поповнення та їх часткове оновлення цілком залежить від раціонального та своєчасного обліку основних засобів.

НУВБІП України

Забезпеченість будь якого підприємства потрібними засобами праці, які звичайно є абсолютно конкурентоспроможними та цілком відповідають загальноприйнятим сучасним вимогам ринку без сумніву також дуже залежить від ефективного і своєчасного обліку основних засобів на підприємстві.

НУВБІП України

Прийняті методологічні засади формування в бухгалтерському обліку відповідної інформації про наявні основні засоби чітко визначено в чинному Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 7 який називається «Основні засоби» [42].

НУВБІП України

Згідно з чинним НП(С)БО 7 «Основні засоби» визначено що – основні засоби це «матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва (діяльності) або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)» [42].

НУВБІП України

У нижче наведеній табл. 1.1 наведено визначення поняття «основні засоби» з сучасних нормативних джерел. Аналізуючи наповнення табл. 1.1, де чітко зазначено визначення терміну «основні засоби», з впевненістю можна сказати, що в НП(С)БО 7 «Основні засоби» та відповідно в ПКУ наведено що основні засоби це саме матеріальні активи, коли ж якщо взяти МСБО 16 «Основні засоби» то в них зазначено, що це є не що інше як матеріальні об'єкти. В

вітчизняному податковому законодавстві зазначено що вартісна мінімальна межа встановлена саме на рівні 20000 грн., а в обліку будь-яке підприємство на власний розсуд можуть встановлювати її, проте обов'язково зазначають в обліковій політиці підприємства. У всіх без винятку зазначених нормативних джерелах, мають чітко зазначити, що строк корисного використання об'єкту більше одного року чи лише одного операційного циклу

Таблиця 1.1
Визначення стосовно поняття «основні засоби» у різноманітних нормативних джерелах

№ з/п	Джерело	Трактування поняття
1	Н(П)СБО 7 «Основні засоби» [42]	Наявні матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх безпосередньо у процесі своєї діяльності або постачання товарів, а також надання послуг, здавання засобів в оренду іншим особам або для здійснення якихось адміністративних і соціально-культурних функцій, і в яких очікуваний строк корисного використання (експлуатації) більше одного року (або операційного циклу, у разі якщо він довший за рік) [42].
2	МСБО 16 «Основні засоби» [23]	Відповідні матеріальні об'єкти, що їх можуть : утримувати для використання у процесі виробництва або у разі необхідності постачання товарів чи надання відповідних послуг для надання в оренду або для якихось адміністративних цілей; використовуватимуть, за певним очікуванням, протягом більше одного періоду [23].
3	Податковий кодекс України [34]	Наявні матеріальні активи, у тому числі також запаси корисних копалин наданих у визначений термін користування ділянок надр (крім вартості землі, а також незавершених капітальних інвестицій, доріг загального користування для автомобілів, наявних бібліотечних і архівних фондів, також матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 грн, різних невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 грн і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та їх очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких із дати введення в експлуатацію становить обов'язково понад один рік (або відповідний операційний цикл, якщо він довший за один рік) [34].

У національному податковому законодавстві [34] чітко визначено, що до основних засобів господарства, відносять також різноманітні запаси корисних копалин наданих на визначений термін користування ділянок надр, проте не може включатися вартість землі, а також незавершених капітальних інвестицій,

доріг загального користування для автомобілів, відповідних бібліотечних і архівних фондів, а також матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20 000 грн., ну і різних невиробничих основних засобів і відповідних нематеріальних активів.

НП(С)БО 7 «Основні засоби» [42] чітко регламентує, що основні засоби підприємство має утримувати не лише у безпосередньому процесі виробництва або відповідного постачання товарів чи належного надання послуг, а й з можливістю здавання в операційну оренду іншим потребуючим для цього особам з метою здійснення різних адміністративних і соціально-культурних процесів.

Існують відповідно і абсолютно різні підходи щодо визначення такого поняття як «основні засоби» провідними науковцями, їх подано у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Підходи провідних науковців щодо визначення поняття «основні засоби»

№ з/п	Джерело	Трактування терміну
1	Бутинець Ф..Ф. [6]	Наявні матеріальні активи, які будь – яке підприємство утримує з метою подальшого використання в безпосередньому процесі виробництва або з метою постачання товарів, а також надання послуг, можливості здавання в оренду іншим юридичним особам або для безпосереднього здійснення адміністративних і соціально – культурних процесів, але враховуючи очікуваний строк експлуатації яких більше не перевищує одного року (або операційного циклу, у разі якщо він перевищує один рік) [6].
2	Бланк О.І. [2]	Взята окрема сукупність матеріальних активів виражених у формі засобів праці, які можуть багаторазово брати участь у процесі виробничо-комерційної діяльності господарства і переносять на новостворену продукцію свою вартість частинами [2].
3	Михайлов А.М. [22]	це наявні активи, які беруть безпосередню участь у декількох операційних циклах підприємства, абсолютно не втрачаючи при цьому свою натурально-речову форму, а також переносять свою вартість на створену нову продукцію тільки частинами а саме у вигляді нарахованих амортизаційних відрахувань, і обов'язково строк корисного використання яких перевищує один рік та від використання яких підприємство очікує економічну вигоду [22].
4	Яловега Л.В. [53]	Відображена сума капіталу, який може бути вкладеним в сукупність матеріально-речових об'єктів і матеріальних цінностей, що обов'язково використовуються в процесі виробництва.

Продовження табл. 1.2

5	Жидеева Л.І., Новікова О.П. [45]	Відповідні засоби праці, що є не що інше як матеріально-речові елементи, але безпосереднім грошовим вираженням яких є основні виробничі та невиробничі фонди [45].
6	Дем'яненко М. Я. [45]	Визначений термін бухгалтерського обліку, однозначно є синонімом економічного поняття «необоротні матеріальні активи» (а саме засоби виробництва, відповідно матеріальні активи, які будь – яке підприємство утримує з чіткою метою подальшого використання їх у процесі своєї діяльності або для відповідного здійснення адміністративних і соціальних функцій, що обов'язково використовуються протягом тривалого періоду і тільки поступово переносять свою вартість на новостворену продукцію у міру їх зношення); а також відповідні матеріальні цінності (виробниче майно), що споживається у безпосередньому виробничому процесі, тобто мається на увазі фізичний капітал [45].

Джерело : узагальнено автором

Як можна побачити з визначень у табл. 1.1 та 1.2 існує досить багато різних актуальних трактувань щодо поняття «основні засоби». Загальноприйнятим для

всіх наведених визначень є те, що наявні основні засоби це матеріальні активи підприємств різних форм власності. Разом з тим кожен без винятку з науковців вносить своє власне бачення на трактування цього поняття. Яловега Л.В. заявляє, що основні засоби підприємства це сума капіталу, який вкладений в матеріально-речові об'єкти господарства, є й такі що стверджують що це є активи підприємства виражені у формі засобів праці [53].

При цьому переважна більшість вчених вважає, що основні засоби підприємства зазнають як фізичного, так і безпосередньо морального та вартісного зносу [6]. Жидеева Л.І. і Новікова О.П. прирівнюють поняття «основні

засоби» з «основними фондами» та чітко зазначають, що вони являються саме засобами праці, які можуть протягом тривалого часу використовуватися у процесі виробництва [10].

Єдинак С. доводять, що основні засоби можуть використовуватися тільки безпосередньо у виробничому процесі, тобто виходячи з цього більш ні на що вони відповідного впливу не мають [9]. Але ж без заперечень наявні основні засоби використовуються безпосередньо у всій господарській діяльності підприємства, тому однозначно дане твердження не може бути вірним.

Усі детально проаналізовані джерела можуть вказувати на те, що наявні у виробничому процесі основні засоби повинні обов'язково використовувати доволі тривалий час, а саме більше одного року чи одного взятого операційного циклу.

Виходячи з детально проведених досліджень також необхідно чітко зазначити, що найбільш досконалим і повним є визначення стосовно основних засобів зазначене саме у чинному НП(С)БО 7 «Основні засоби» – що основні засоби підприємства це - матеріальні активи, які будь – яке підприємство утримує з метою використання в безпосередньому процесі виробничої діяльності або постачання товарів, а також з метою надання послуг, а також здавання в оренду іншим особам або для відповідного здійснення адміністративних і соціально - культурних функцій, очікуваний строк експлуатації яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік) [42].

На сьогоднішній день чинне НП(С)БО 7 «Основні засоби» дозволяє будь – якому підприємству самостійно визначати, що відносити до обліку основних засобів, а що ні, а отже виходячи з того розпорядження, ніхто не може забороняти підприємству прийняти внутрішні рішення про відповідне зарахування до складу основних засобів саме тих наявних видів МШП, котрі можуть найбільш відповідати цьому поняттю але виключно з економічної точки зору [42].

Необхідною важливою умовою для досить ефективної організації обліку основних засобів безперечно є їх класифікація. Тому давайте розглянемо класифікацію основних засобів, яку наведено в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Класифікація основних засобів підприємства

Ознака	Групи основних засобів
За характером участі в процесі виробничої діяльності	- виробничі; - невиробничі.
За відповідною приналежністю	- власні засоби; - орендовані засоби.
За їх використанням	- діючі; - недіючі;
За нарахованою амортизацією	- ті, що амортизуються; - ті засоби, що не амортизуються.
За питомою вагою у структурі наявних основних засобів	- суттєві; - несуттєві засоби.
За відповідним станом зношеності	- абсолютно нові; - придатні; - такі, що підлягають негайній заміні.
За джерелом їх придбання	- отриманні за рахунок внеску учасників до статутного капіталу; отриманні за кошти; - які отримані безоплатно; - виготовлені власно, підрядною організацією; - отриманні в результаті обміну : на подібний актив, на неподібний актив.

Примітка. Узагальнено автором на основі [29, 32, 36]

Для виробничих цілей бухгалтерського обліку всі наявні основні засоби поділяються безпосередньо на основні засоби підприємства та інші необоротні матеріальні активи господарства, які також в свою чергу поділяються на відповідні окремі групи.

Відповідно до цього чинного стандарту, клас основних засобів – це така собі група активів, які абсолютно однакові за своїм характером і відповідним способом їх використання в основній діяльності суб'єкта господарювання [42].

Безпосередній поділ всіх наявних основних засобів на відповідні класи, є необхідним для здійснення певної переоцінки. Об'єкти виробництва, які можуть входити до одного і того ж класу, відповідно переоцінюються одночасно з метою запобігання вибірковій переоцінці наявних активів і обов'язковому включенню у заповнені фінансові звіти нарахованих сум, в яких мають місце знішані витрати та певні вартості на різні періоди і дати.

Також обов'язково, необхідно розглянути відповідний поділ наявних основних засобів за загальноприйнятим Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [12, 33]. Відповідно до чинного Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій наявні на підприємстві основні засоби повинні класифікувати згідно вимог, див. рис. 1.1.

Порівнюючи відповідні групи основних засобів згідно з чинним НП(С)БО 7 «Основні засоби» [42] та відповідно за діючим Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій різних підприємств і організацій [12, 33] можна впевнено сказати, що в даному Плані рахунків також визначено ті ж самі групи основних засобів, що й відображені в НП(С)БО 7 «Основні засоби» [42].

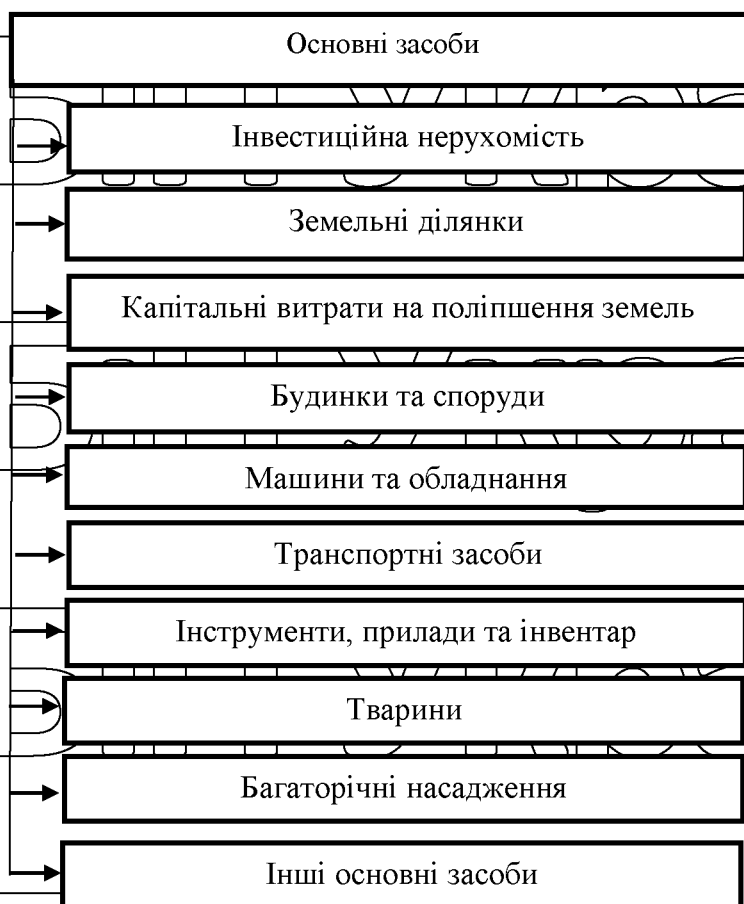

Рис. 1.1. Класифікація основних засобів відповідно до Плану рахунків.

Джерело: сформовано автором на основі даних [33].

На рис. 1.2 представлено класифікацію, яка пропонується Подолянчук О.А. [35], а саме така, ознакою якої обрано галузеву приналежність. В основному можна побачити на підприємствах певної галузі більш специфічне обладнання ніж на будь – яких інших.

З метою певної зручності та відносно організації обліку основних засобів підприємства прийнято самостійно їх класифікувати але за певними ознаками, щоб потім раціонально згрупувати відповідні об'єкти.

Рис. 1.2. Класифікація наявних основних засобів за галузями економіки.
Джерело: [35]

На нашу думку, найбільш вдалою і повною класифікацією основних засобів, прийнято вважати класифікацію, яку, в свій час, запропонував вчений Валуєв Б.І.

Таблиця 1.4
Класифікація основних засобів запропонована Валуєв Б.І.

Ознака класифікація	Групи основних засобів
Відношення до стадій сукупного процесу функціонування	-основні засоби на стадії їх придбання; -основні засоби на стадії їх збереження; експлуатації засобів, -виробуття
Відношення до центрів експлуатації	-підприємство, -цех, -відділ, служба

Продовження табл. 1.4

Відношення до центрів відповідальності	цех; -спеціальний діл, служба; -робоче місце.
Цільове призначення використання	-матеріальне забезпечення; -конструювання виробів; -технологічне забезпечення; -виробниче обслуговування; -виготовлення продукції; -збут
Доцільність використання	-господарське обслуговування; управління -основні засоби, які рціонально використовуються в процесі розширеного відтворювання] -надлишкові основні засоби

Джерело: узагальнено автором за даними [7]

У вище наведеній табл.1.4 наведено класифікацію основних засобів підприємств згідно з підходами науковця Валуєва Б. Однак у даному поділ засобів є певні недостатньо обгрунтовані положення, а саме те, що абсолютно немає ніяких підстав групувати основні засоби виробництва за їх цільовим призначенням, а також стосовно використання та відношенням до відповідних центрів експлуатації, тому можна зробити висновок що в даному випадку вони будуть розглядатися лише як елементи витрат «Амортизація» за відповідними видами діяльності.

Аналізуючи роботи вітчизняних науковців та наведені нормативні джерела, як висновок доцільно використовувати класифікацію основних засобів підприємства, яку наведено в табл.1.5.

Таблиця 1.5

Класифікація основних засобів

№ з/п	Ознака класифікація	Групи основних засобів
1	За функціональним призначенням	Виробничі засоби
		Невиробничі
2	За належністю	Власні засоби
		Орендовані
3	За використанням	Діючі засоби
		Недіючі
4	Відношення до підрозділів	Підприємство
		Цех

Продовження табл. 1.5

5	За станом зношеності	Підрозділ
		Нові Придатні для використання Ті, що підлягають частковій заміні
6	За галузевою ознакою	Промислові
		Будівельні
		Сільськогосподарські засоби
		Транспортні засоби
		Зв'язку

Джерело: розроблено на основі [17]

Характерною досить важливою особливістю застосування певних основних засобів у безпосередньому процесі виробництва є їх певне відтворення. Дане відтворення зазвичай відбувається шляхом амортизації. Об'єктом амортизації є всі без винятку об'єкти основних засобів окрім земельних ресурсів.

Згідно з чинним НП(С)БО 7 амортизація - це систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом певного терміну їх корисного використання (експлуатації) [42].

Для відшкодування нарахованої вартості зношеної частини основних засобів підприємства мають відраховувати певні суми грошових коштів відповідно до встановлених розмірів їх зносу, які обов'язково включають до собівартості новоствореної на виробництві продукції [42]. Дані відрахування прийнято називати амортизаційними. Накопичені протягом періоду амортизаційні відрахування і є надважливим джерелом відновлення основних засобів підприємства.

Амортизація об'єкта основних засобів підприємства повинна нараховуватися щомісяця, але безумовно виходячи з нового строку корисного використання об'єкта, починаючи саме з місяця, який йде наступним за місяцем зміни строку корисного використання засобів [28, 42].

Чинним Національним Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" [42] на сьогодні передбачено п'ять методів нарахування амортизації. Їх перелік наведено на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Методи амортизації основних засобів

Примітка. побудовано на основі [42]

Метод щодо нарахування амортизації обирається відповідним підприємством самостійно, але обов'язково із врахуванням очікуваного способу отримання економічних вигід у майбутньому від його корисного використання [27]. Підприємство також у разі необхідності може прийняти відповідне рішення про зміну методу амортизації, якщо вибраний метод, що застосовується, не зміг принести даному підприємству очікуваної економічної вигоди [25]. У цьому відповідному випадку сума амортизації за новим обраним відповідним методом починає обов'язково нараховуватись вже на наступний місяць після прийняття цього відповідного рішення [42].

Нарахування зносу (амортизації) у системі ведення бухгалтерського обліку обов'язково ведеться по кожному без винятку аналітичному рахунку, тобто мається на увазі що по кожному окремому об'єкту основних засобів підприємства, а от щодо синтетичного обліку нарахування сум амортизації, то він ведеться на окремому рахунку 13 «Знос необоротних активів», та відповідний субрахунок 131 «Знос (амортизація) основних засобів» [17].

Сума нарахованої амортизації за відповідним методом списується на відповідні витратні бухгалтерські рахунки безпосередньо до місяця використання амортизованого об'єкта виробництва [42]. Отже, на кожному підприємстві

наявні основні засоби в переважній більшості випадків однозначно складають найбільш вагому частину майна господарства [15].

Необхідною досить важливою умовою для досить ефективної організації стосовно обліку основних засобів є безпосередня їх класифікація. Тому основні засоби обов'язково розділяють по відповідних групах, які мають обліковуватися та контролюються

на відповідних бухгалтерських рахунках [11]. Детально надано визначення

стосовно поняття «основні засоби» - це матеріальні активи підприємства, які можуть бути придатні для використання в безпосередньому процесі діяльності суб'єкта підприємництва або відповідної установи (організації), а також які

втрачають свою вартість частково, а саме шляхом перенесення її на знов новостворений продукт, ну і очікуваний термін корисного використання

(експлуатації) яких має бути більше одного року (або відповідного операційного циклу) [42]. Існуюча класифікація основних засобів підприємства, визначена у

НП(С)БО 7 та ПКУ допоможе забезпечити їх досить ефективно та повне використання та активно сприятиме покращенню стану виробництва в цілому.

Використовуючи запропоновані дані критерії стосовно класифікації основних засобів на підприємстві однозначно дозволить отримувати достовірну інформацію про наявні основні засоби у різних доступних інформаційних розрізах.

1.2. Оцінка основних засобів для цілей управління

Для ефективного управління основними засобами підприємств виникає необхідність достовірного відображення їх вартості на основі не лише врахування відповідних даних бухгалтерського обліку й фінансової звітності, але

також і факторів реальної оцінки відповідних об'єктів з метою визначення їх справедливої вартості. Оцінка основних засобів відбувається за такими видами вартостей як:

первісна вартість;
 ліквідаційна вартість;
 залишкова вартість (або її ще прийнято називати балансовою) — це вартість за вирахуванням нарахованого зносу;

— відновлювальна вартість — первісна вартість після проведення переоцінки;
 справедлива вартість — нарахована сума, за якою може бути здійснений обмін відповідного активу або оплата певного зобов'язання у результаті господарської операції між зацікавленими та звичайно незалежними сторонами.

Зміст видів оцінок основних засобів наведено в табл. 1.6.

Таблиця 1.6
 Загальноприйняті види оцінок основних засобів за НП(С)БО 7 «Основні засоби»

Оцінка основних засобів	Зміст оцінки основних засобів
Первісна вартість	Історична (фактична) собівартість необоротних активів підприємства у сумі відповідних грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.
Вартість, яка амортизується	Первісна або переоцінена вартість необоротних активів підприємства за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.
Чиста вартість реалізації необоротного активу підприємства	Справедлива вартість необоротного активу підприємства за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію.
Залишкова вартість необоротного активу	Різниця між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу та сумою його накопиченої амортизації (зносу).
Справедлива вартість	Нарахована сума, за якою можна продати відповідний актив або оплатити певні зобов'язання за звичайних умов на певну дату.
Ліквідаційна вартість	Сума грошових коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання.
Переоцінена вартість	Вартість необоротних активів після їх переоцінки.

Джерело: узагальнено автором на основі [42]

Варто відмітити що розрізняють ряд видів оцінок основних засобів підприємства, згідно з чинним НП(С)БО 7 «Основні засоби», які використовують залежно від характеру та відповідного стану основних засобів підприємства а

саме: первісна вартість, а також відповідно вартість, яка амортизується, чиста вартість реалізації необоротного активу підприємства, залишкова вартість, справедлива, ліквідаційна вартість, переоцінена вартість основних засобів.

Первісна вартість безоплатно отриманих зі сторони основних засобів по визначенню дорівнює їх справедливій вартості на дату отримання засобів[42].

Первісна вартість об'єкта основних засобів, який був придбаний в обмін на абсолютно неподібний об'єкт, повинна дорівнювати справедливій вартості переданого для використання об'єкта основних засобів, збільшеній або відповідно зменшеній на відповідну суму грошових коштів чи їх загальноприйнятих еквівалентів, яка була отримана під час домовленого обміну.

[26, с.283]

Лише виключно заради можливості достовірної оцінки але обов'язково виходячи з чинного положення НП(С)БО 7[42] та відповідної Інструкції № 291[16] підприємству, зокрема й досліджуваному СТОВ «Злагода», завжди варто використовувати дві досить важливі оцінки вартості основних засобів а саме: історична собівартість та справедлива вартість.

Оцінка споруджуваного власними силами або господарським способом певного основного засобу завжди варто зауважити проводиться при застосуванні саме історичної собівартості. При цьому варто зауважити первісна вартість повинна включати в себе прями та накладні витрати підприємства, які зазвичай пов'язані з таким виробничим спорудженням. Прийнято вважати що не включаються до складу первісної вартості такого об'єкта основних засобів понаднормові відходи, понаднормові витрати на оплату праці працівників та нараховані відсотки за кредит, залучений до такого виробничого спорудження.

Також потрібно зауважити що історична собівартість такого об'єкта основних засобів не повинна ні в якому разі перевищувати його справедливої оцінки [60, с.593]. Окрім того, важливим є те що додатна різниця між історичною та справедливою вартістю повинна завжди відноситися саме до складу витрат підприємства й відображається у затвердженому Звіті про фінансові результати підприємства.

Потрібно також відокремити що стосується можливості саме достовірної оцінки виходячи з діючого на сьогодні положення НП(С)БО 7 «Основні засоби», то підприємству СТОВ «Злагода» необхідно завжди використовувати саме дві оцінки стосовно вартості основних засобів а саме: історична собівартість та відповідно справедлива вартість.

Якщо розглядати історичну собівартість основних засобів, то вона визначається на рівні первісної оцінки наявних основних засобів, яка в свою чергу включає в себе: фактичну вартість об'єкта основних засобів підприємства; а також безумовно вартість усіх обов'язкових податків і зборів, що повинні включатися до ціни будь-якого товару, за винятком нарахованого ПДВ; а також витрати на транспортування; відповідні витрати на державну реєстрацію [42].

Потрібно зауважити, що не включаються до складу первісної вартості основних засобів підприємства і мають обов'язково відображатися у складі витрат виробництва а саме: витрати на сплату певних відсотків за отриманий кредит, який у свій час був залучений для купівлі необхідних основних засобів; понаднормативні суми певних відходів; понаднормативні витрати на оплату праці виробничого персоналу; загальногосподарські витрати підприємства [42].

Під справедливою вартістю основних засобів підприємства розуміється вартість основних засобів, яку може бути отримано в операції після обміну, але обов'язково між гарно поінформованими, і звичайно зацікавленими і незалежними сторонами. Справедлива оцінка основних засобів підприємства визначається за різними підходами залежно від виду основних засобів (рис. 1.4):

Рис. 1.4. Визначення справедливої оцінки основних засобів підприємства

Оціночні поняття «ринкова вартість» і термін «справедлива вартість», який застосовується стандартами фінансової звітності, в цілому сумісні.

Загалом, існує чимало проблемних питань щодо оцінювання основних засобів, які потребують нагального вирішення. Насамперед, йде мова про саме

визначення оцінки основних засобів, оскільки чинна в Україні нормативно-

законодавча база, на жаль, не дає повною мірою реалізувати усі пріоритетні

підходи до оцінки основних засобів. Система оцінки об'єктів основних засобів підприємства, яка є одним з найголовніших елементів методу обліку наразі є

засобом досягнення стратегічних цілей суб'єктами господарювання, до того ж, є

інструментом формування інформаційної бази системи внутрішнього контролю

економічного аналізу.

1.3. Вплив воєнного стану на облік та оцінку основних засобів

У зв'язку з нинішньою повномасштабною війною досить ускладнено

бухгалтерський облік та оцінка основних засобів, а отже процес реалізується

шляхом суцільного безперервного відповідного документування всіх без

винятку господарських операцій. Під час нинішнього воєнного стану досить

багато аспектів та відповідно методів бухгалтерського обліку змінилися, в тому числі і безпосередній облік основних засобів СТОВ «Злагода».

Один із самих найважливіших активів для кожного підприємства – це звичайно основні засоби підприємства, які внаслідок ведення активних військових дій були знищені, деякі засоби частково зруйновані, а саме певні об'єкти активів та відповідної інфраструктури, крім того, в деяких господарствах частина активів залишилася на тимчасово окупованих територіях; є також ряд активів основних засобів виробництва, які були належним чином передані або

також вилучені з метою оборони нашої держави. Це однозначно додатково підкреслює актуальність теми дослідження стосовно системи обліку, аналізу та контролю основних засобів виробництва в не простих реаліях сьогодення.

Наразі тисячі чи навіть більше громадян України в результаті сьогоденних військових дій втратили багато належного їм майна, але однозначно найбільше постраждав бізнес та його відповідні активи підприємства. Досить велика кількість вітчизняних підприємств зіткнулися з проблемою щодо пошкоджених або повним знищенням наявних об'єктів основних засобів господарства, тож перед відповідними підприємствами відразу виникало боліче питання, як зробити відображення відповідної не простої поточної ситуації в

бухгалтерському обліку та фінансовій звітності підприємства [10].

У тому разі, якщо підприємство у своїх планах має отримання відповідної компенсації за відчужене у належному порядку майно в повному обсязі, а згідного чинного положення відшкодування має здійснюватися протягом п'яти наступних бюджетних періодів але вже після скасування воєнного стану в Україні [10], то відповідно в бухгалтерському обліку дана господарська операція буде відображена саме як дохід від продажу цього майна, а у тому випадку якщо підприємство прийме рішення не отримувати відповідну компенсацію обов'язково за власним бажанням, то в цьому разі вартість відчуженого у них майна повинна списуватися на витрати виробництва на відповідний субрахунок 949 «Інші витрати операційної діяльності» [33].

Досить актуальне питання щодо обліку, а також належної оцінки та контролю основних засобів господарства в умовах сьогодишньої збройної агресії, а також потребує негайного вдосконалення як на вітчизняному законодавчо-нормативному рівні, так звичайно і на організаційно-методичному не менш важливому рівні [42].

Щодо списання основних засобів підприємства, які на даний час залишилися на тимчасово окупованих територіях, прийшло до висновку, то це стане можливо лише після проведення повної інвентаризації об'єктів основних засобів.

Крім того потрібно зауважити, що буде вкрай необхідно більш детально і системно досліджувати облік відповідних активів підприємства, які на даний момент часу залишилися в окупації а саме шляхом чіткого віднесення їх на відповідні окремі рахунки бухгалтерського обліку або в разі необхідності на позабалансові рахунки, з метою щоб певною мірою ні в якому разі не спотворювати фінансову звітність господарства та у відведенні для цього термін надавати повну, достовірну не викривлену інформацію відповідним користувачам про об'єктивний на даний момент часу фінансовий стан підприємства.

Висновки до розділу 1

Основні засоби, в переважній більшості випадків, складають найбільш вагому частину її наявного майна. Достовірність і своєчасність даних бухгалтерського обліку про належний стан основних засобів завжди визначає достовірність наданої інформації про відповідний фінансовий стан підприємства в загальному обсязі. Необхідною і досить важливою умовою для ефективної організації ведення обліку основних засобів підприємства є їх належна класифікація. Тому наявні основні засоби СТОВ «Злагода» поділяють по групах, які чітко обліковуються та відповідним чином контролюються на відповідних бухгалтерських рахунках.

Запропонована в роботі класифікація основних засобів підприємства

допоможе належним чином оптимізувати їх структуру, тобто має на увазі забезпечить їх ефективне і раціональне використання а також належним чином сприятиме покращенню в цілому стану виробництва. Використовуючи

запропоновані в роботі критерії стосовно класифікації основних засобів мають дозволити отримувати повну і достовірну інформацію про відповідні основні засоби різних інформаційних розрізах.

На законодавчому рівні загальноприйнятими, а отже, основними нормативно-правовими документами, які чітко регулюють облік основних засобів є такі як: ПКУ, ГКУ, та звичайно ЗУ «Про бухгалтерський облік та

фінансову звітність», а також нормативні НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», та стосовно нашої теми дослідження НП(С)БО 7 «Основні засоби».

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

2.1. Організаційно-економічна характеристика СТОВ «Злагода»

СТОВ «Злагода» створено за відповідним рішенням засновників від 19 січня 2000 року. Досліджуване підприємство – СТОВ «Злагода» – є юридичною особою та має свій власний самостійний баланс і відповідним чином діє на основі повного господарського розрахунку, а також самофінансування і самоокупності (дод. 1.1). СТОВ «Злагода» здійснює свою господарську діяльність відповідно до діючого Цивільного кодексу України, а також Господарського кодексу України, і чинного Закону України «Про господарські товариства» та інші.

Територіально СТОВ «Злагода» знаходиться в селі Ярунь Звягельського району Житомирської області. Керівником підприємства на сьогодні є Лавренко Володимир Олександрович.

Метою господарської діяльності СТОВ «Злагода» є однозначно отримання прибутку від виробництва та успішної реалізації виробленої продукції сільськогосподарського та іншого призначення, а також продуктів харчування, та відповідно товарів народного споживання, також практикується надання різноманітних послуг громадянам та відповідним юридичним особам, а також всіх інших видів підприємницької діяльності.

Предметом господарської діяльності СТОВ «Злагода» є безпосередньо виробництво, а також переробка сільськогосподарської продукції, її необхідна закупівля та реалізація.

В СТОВ «Злагода» основними, ключовими галузями виробництва є безпосередньо рослинництво та тваринництво. Надзвичайно велика увага приділяється саме галузі тваринництва. Господарство у своїй структурі має достатню кількість сучасних приміщень та належним чином обладнаних літніх таборів для відповідного утримання великої рогатої худоби.

У галузі рослинництва господарство постійно намагається збільшити урожайність сільськогосподарських культур. Для цього використовуються нові

сорти культур, різні види мінеральних добрив та гербіцидів.

Основним засобом виробництва в сільському господарстві є земля. Земля обробляється для створення сприятливих умов для росту і розвитку рослин, тобто вона є предметом праці для людини. Сільськогосподарська діяльність повинна закінчуватися обґрунтуванням перспективної стратегії розвитку підприємства.

Структуру земельних угідь СТОВ «Злагода» розглянемо на підставі даних таблиці 2.1

Таблиця 2.1

Структура земельних угідь СТОВ «Злагода»

Види угідь	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення +, -, %	
	Площа, га	Площа, га	Площа, га	Площа, га	2022 р. у % 2020 р.
Загальна земельна площа	802,30	802,30	849,70	47,40	105,90
Всього с/г угідь,	802,30	802,30	849,70	47,40	105,90
в т.ч. Рілля	749,10	749,10	773,70	24,60	103,30
Пасовища	-	-	75,96	75,96	-

Більшу частину загальних земельних угідь СТОВ «Злагода» займає рілля, а виходячи з неї вже відповідні посівні площі. Посівна площа - це така площа яка зайнята посівами різних сільськогосподарських культур.

Відповідний розподіл загальної посівної площі СТОВ «Злагода» під різні групи сільськогосподарських культур називається саме структурою посівної площі.

Структуру наявних посівних площ сільськогосподарських культур в СТОВ «Злагода» наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Структура посівних площ сільськогосподарських культур на підприємстві

Культури	2020 рік		2021 рік		2022 рік	
	Площа, га	Структура, %	Площа, га	Структура, %	Площа, га	Структура, %
Озима пшениця	130,0	27,1	230,0	30,7	240,0	30,4
Яра пшениця	85,0	17,8	80,0	10,6	85,0	10,8
Ячмень озимий	49,0	10,2	160,0	21,3	173,0	21,9
Інші зернові та зернобобові	65,0	13,6	59,1	7,9	62,0	7,9
Соя	100,0	20,9	130,0	17,4	145,0	18,4
Ріпак озимий	50,0	10,4	90,0	12,1	84,0	10,6
Всього	479,0	100	749,1	100	789,0	100

В СТОВ «Злагода» посівна площа в 2022 році, порівняно з 2021 роком, збільшилась на 39,9 га, а порівняно з 2020 роком, посівна площа збільшилась на

310 га, і становить 789 га. Площа сої, порівняно з минулим роком, збільшилась на 15 га, а порівняно з 2020 роком, площа збільшилась на 45 га і становить 145 га. Площа ріпаку, порівняно з минулим роком, зменшилась на 6 га і становить 84 га. Найбільшу питому вагу у структурі посівних площ займає озима пшениця 30,4%, або 240 га. Площа ярої пшениці займає 10,0%, озимого ячменю 21,9%, сої 18,4% або 145 га. А найменшу питому вагу займає площа інших зернових та зернобобових 7,9%.

Надзвичайно важливим є не лише достатня забезпеченість господарства СТОВ «Злагода» земельними ресурсами та відповідно вирощування культур, але й однозначно ефективно використання всіх наявних земельних ресурсів.

Показники ефективності використання наявних земельних ресурсів у СТОВ «Злагода» наведено таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Ефективність використання земельних ресурсів у СТОВ «Злагода»

Показники	Значення показника		
	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Натуральні			
Урожайність в 1 га, ц:			
озима пшениця	31,9	23,2	32,3
яра пшениця	11,4	12,1	13,5
ячмінь озимий	16,7	15,3	16,9
Соя	19,8	21,7	24,0
Вироблено на 100 га ріллі, ц:			
озимої пшениці	868,0	1471,9	1001,9
ярої пшениці	112,3	108,1	112,7
озимого ячменю	134,8	142,1	377,9
Сої	264,8	377,2	449,8
Продуктивність тварин:			
надій молока на 1 корову, кг	1932,0	2240,0	4189,0
середньодобовий приріст ВРХ, г	308,4	300,0	334,0
Вироблено на 100 га с.-г. угідь, ц:			
молока	18,7	41,4	788,9
м'яса ВРХ	18,8	21,8	27,4
Вартісні			
Одержано на 100 га с.-г., угідь ,тис.			
грн.:			
валової продукції	172,0	192,6	183,2
прибутку (+), (-)	15,7	6,9	11,4

У СТОВ «Злагода» урожайність озимої пшениці у 2022 році, порівняно з 2021 роком, збільшилась на 9,1 ц/га, а порівняно з 2020 роком, урожайність збільшилась на 0,4 ц/га. Урожайність ярої пшениці в звітному році, порівняно з минулим, збільшилась на 1,4 ц/га. Урожайність озимого ячменю збільшилась на 1,6 ц/га та урожайність сої збільшилась на 2,3 ц/га.

Виробництво озимої пшениці на 100 га ріллі у 2022 році, порівняно з 2021 роком, зменшилась на 470 ц, а порівняно з 2020 роком, збільшилась на 133,9 ц. Виробництво ярої пшениці в поточному році, порівняно з минулим, збільшилось на 4,6 ц. Виробництво озимого ячменю в 2022 році, порівняно з 2021 роком,

збільшилось на 234,8 ц та виробництво сої збільшилось на 72,6 ц. Надій молока на 1 голову в 2022 році становить 4189,0 кг. Середньодобовий приріст великої рогатої худоби у звітному році, порівняно з минулим, збільшився на 34 г.

Виробництво молока на 100 га с.-г. угідь в 2022 році, порівняно з 2021 роком, збільшилось на 745,5 ц та виробництво м'яса ВРХ збільшилось на 5,6 ц. В 2022 році одержано на 100 га с.-г. угідь валової продукції 183,2 тис. грн., що порівняно з 2021 роком, зменшилась на 9,4 тис. грн.

Наявність основних засобів та відповідно постійний контроль за їх ефективним використанням мають досить велике значення в управлінні виробничою діяльністю підприємства СТОВ «Злагода».

Забезпечення та власне ефективність використання основних засобів у СТОВ «Злагода» розглянемо на підставі даних таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Забезпечення та ефективність використання основних засобів СТОВ «Злагода»

Показники	Значення показника			Звітний рік в % до минулого
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	
Валова продукція в порівняльних цінах, тис. грн.	1380,0	1544,0	1557,0	100,8
Середньорічна вартість основних засобів с.-г. призначення, тис. грн.	1681,5	2158,9	3106,0	143,9
Середньорічна чисельність працівників, чол.	16	16	28	175
Наявність с.-г. угідь, га.	802,3	802,3	849,7	105,9
Капіталозабезпечення тис. грн.	2,1	2,7	6,6	133,3
Капіталоозброєність, тис. грн.	105,2	83,0	110,9	133,6
Капіталовіддача, грн.	0,80	0,70	0,50	71,4
Капіталомісткість, грн.	1,20	1,40	2,00	142,8

У СТОВ «Злагода» капіталозабезпечення виробництва за останні 2 роки збільшилась на 0,9 тис. грн. саме внаслідок збільшення середньорічної вартості

основних засобів на 947,1 тис. грн. Та наявності с.-г. угідь на 47,4 га. Фондоозброєність, порівняно з минулим роком, збільшилась на 33,6% за рахунок збільшення вартості основних виробничих засобів та середньорічної чисельності працівників на 75%. Капіталовіддача у 2022 році становить 0,50 грн., що на 28,6% менше, ніж у минулому. Капіталомісткість, порівняно з минулим роком, збільшилась на 0,60 грн. і у 2022 році становить 2,00 грн.

Розміри сільськогосподарських підприємств тісно пов'язані з процесом концентрації виробництва. Під концентрацією виробництва в сільськогосподарських підприємствах розуміють процес зосередження засобів виробництва і робочої сили з метою збільшення виробництва сільськогосподарської продукції. Показники розміру СТОВ «Злагода» наведено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Показники розміру СТОВ «Злагода»

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Зміна показників 2022 в % 2021 р.
Вартість валової продукції в порівняльних цінах, тис. грн.	1380,0	1544,0	1557,0	100,8
Товарна продукція, тис. грн.	5704,0	6980,0	8480,0	121,5
в т. ч.:				
озима пшениця	1970,0	1200,0	1320,0	110
яра пшениця	201,0	209,0	213,0	101,9
Молоко	1249,0	3319,0	3354,0	101,0
приріст ВРХ	276,0	175,0	180,0	102,8
Площа с.-г. угідь, га	802,3	802,3	849,6	105,9
в т. ч. Рілля	749,1	802,3	773,7	96,4
Середньорічна чисельність працівників, осіб	16	16	28	175
Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн.	1681,5	2158,9	3106,0	143,9

У СТОВ «Злагода» вартість валової продукції, порівняно з минулим роком, збільшилась на 0,8 % та становить 1557 тис. грн. Товарна продукція становить 8480 тис. грн., що на 21,5% більше, ніж у 2019 році. В тому числі озима пшениця у 2022 році, порівняно з 2021 роком, збільшилась на 10%, яра пшениця збільшилась на 1,9%. Молоко збільшилось на 1%, а приріст ВРХ на 2,8%.

Площа с.-г. угідь у 2022 році, порівняно з 2021 роком, збільшилась на 5,9% та становить 849,6 га. Середньорічна чисельність працівників в звітному році становить 28 осіб. Порівняно з минулим роком, вона збільшилась на 75%.

Середньорічна вартість основних фондів, порівняно з минулим роком, збільшилась на 947,1 тис. грн. і у 2022 році становить 3106 тис. грн.

Виробництво сільськогосподарської продукції в СТОВ «Злагода» наведено таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Виробництво сільськогосподарської продукції в СТОВ «Злагода» у 2022 р.

Назва продукції	Площа, га Поголів'я, гол.	Вироблено продукції, ц	Виробнича собівартість, тис. грн.
Рослинництво:			
озима пшениця	240,0	7752,0	1432,0
ячмінь озимий	173,0	2923,7	462,0
Соя	145,0	3480,0	3261,0
Разом по рослинництву	558,0	14155,7	5155,0
Тваринництво:			
Молоко	160	6703,0	1912,0
Тваринництво:			
приріст ВРХ	191	233,0	701,0
Разом по тваринництву	351	6470,0	2613,0
Всього	X	X	7768,0

У 2022 році СТОВ «Злагода» виробництво озимої пшениці становить 7752 ц на площі 240 га. При цьому виробнича собівартість становить 1432 тис. грн.

Площа ячменю озимого у 2022 році становить 173 га, вироблено ячменю озимого 2923,7 ц, при цьому виробнича собівартість становить 462 тис. грн. У 2022 році

з 145 га вироблено 3480 ц сої, виробнича собівартість якої становить 3261 тис.

грн. Виробництво молока становить 6703 ц поголів'я 160 гол, при цьому

виробнича собівартість становить 1912 тис. грн. Вироблено приросту ВРХ 191

гол-233 ц, при цьому виробнича собівартість становить 701 тис. грн.

Реалізація сільськогосподарської продукції – це обсяги власно виробленої продукції. У 2022 році в СТОВ «Злагода» було реалізовано 6190 ц озимої пшениці, виробнича собівартість якої становить 1432 тис. грн., повна собівартість 1312 тис. грн., при цьому одержано 1502 тис. грн. виручки від реалізації озимої пшениці.

Виробнича собівартість 2300 ц озимого ячменю становить 462 тис. грн., повна собівартість 1011 тис. грн., при цьому одержано 1805 тис. грн. виручки від реалізації. Реалізовано 3320 ц сої, виробнича собівартість становить 3261 тис.

грн., повна собівартість 1457 тис. грн., при цьому одержано 3399 тис. грн. виручки від реалізації. Виробнича собівартість молока 6703 ц становить 1912 тис. грн., повна собівартість 1794 тис. грн., при цьому одержано 2125 тис. грн. Приріст ВРХ 215 ц, виробнича собівартість якого становить 701 тис. грн., повна собівартість 689 тис. грн., при цьому одержано 1642 тис. грн. виручки від реалізації.

Для забезпечення оперативного керівництва діяльністю підприємства необхідна достовірна інформація про наявні у господарстві ресурси, їхній склад і розміщення, а також про джерела їх формування і цільове призначення. Таку інформацію, узагальнену і згруповану у відповідному порядку, одержують за допомогою бухгалтерського балансу.

Бухгалтерський баланс є способом економічного групування і узагальненого відображення у грошовій оцінці стану господарських засобів за складом і розміщенням та за джерелами їх утворення і цільовим призначенням на певну дату.

Склад і структуру засобів (активів) в СТОВ «Злагода» наведено у таблиці 2.7.

НУБІП УКРАЇНИ

Таблиця 2.7

Склад і структура засобів (активів) підприємства за 2020-2022рр.

Види активів	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Зміна показників за три роки	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн. (+,-)	%
Незавершені капітальні інвестиції	159,0	3,8	-	-	-	-	-159,0	74,3
Основні засоби	551,0	13,3	904,0	21,7	2273,0	57,8	1722	804,7
Довгострокові біологічні активи	679,0	16,4	732,0	17,6	800,0	20,3	121	-56,5
Виробничі запаси	1031,0	24,9	565,0	13,6	-	-	-1031,0	481,8
Незавершене будівництво	179,0	4,3	440,0	10,7	-	-	-179,0	83,6
Готова продукція	640,0	15,4	704,0	16,9	132,0	3,5	-508	237,4
Поточні біологічні активи	865,0	20,9	813,0	19,5	725,0	18,4	-140	65,4
Гроші та їх еквіваленти	40,0	1,0	-	-	-	-	-40	18,7
Баланс	4144,0	100	4158,0	100	3930,0	100	-214	100

У СТОВ «Злагода» в 2020 році незавершені капітальні інвестиції становлять 159 тис. грн. Основні засоби за залишковою вартістю, порівняно з минулим роком, збільшились на 1722 тис. грн. Довгострокові біологічні активи, порівнюючи з 2020 роком, збільшились на 121 тис. грн. Виробничі запаси в 2021 році, порівняно з 2020 роком, зменшились на 466 тис. грн., незавершене виробництво в 2021 році, порівняно з 2020 роком збільшилось на 261 тис. грн.

Готова продукція, порівняно з 2021 роком зменшилась на 572 тис. грн., а порівняно з 2020 роком, зменшилась на 508 тис. грн. Поточні біологічні активи, порівняно з минулим роком, зменшились на 88 тис. грн. Гроші та їх еквівалентів 2020 році становлять 40 тис. грн. Всі засоби в 2021 році становлять 3930 тис. грн., що порівняно з 2020 роком, зменшились на 228 тис. грн та порівняно з 2020 роком зменшились на 214 тис. грн.

Склад і структуру джерел формування засобів (пасивів) в СТОВ «Злагода» розглянемо на підставі даних таблиці 2.8

Таблиця 2.8

СКЛАД І СТРУКТУРА ДЖЕРЕЛ ФОРМУВАННЯ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА (ПАСИВИ) ЗА 2020-2022 РР.

Види пасивів	2020 р.		2021р.		2022 р.		Зміна показників за три роки	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Зареєстрований (пайовий) капітал	10,0	0,2	10,0	0,2	10,0	0,2	0	0
Додатковий капітал	128,0	3,1	128,0	3,2	128,0	2,7	0	0
Резервний капітал	606,0	14,6	606,0	14,7	606,0	12,9	0	0
Нерозподілений прибуток	1601,0	38,6	1656,0	39,8	1900,0	40,4	199,0	53,2
Неоплачений капітал	(5)	-0,1	(5)	0,2	5,0	0,2	10,0	1,9
Довгострокові кредити банків	300,0	7,3	228,0	5,5	-	-	-300,0	-53,4
Короткострокові кредити банків	150,0	3,6	150,0	4,6	80,0	1,7	-70,0	-12,4
Поточна кредиторська заборгованість за :								
товари, роботи і послуги	240,0	5,8	407,0	9,8	820,0	17,4	580,0	103,2
розрахунки з бюджетом	60,0	1,4	138,0	4,3	162,0	3,4	102,0	18,1
розрахунки за страхуванням	9,0	0,3	37,0	0,9	42,0	0,9	33,0	5,8
розрахунки з оплати праці	51,0	1,2	90,0	2,7	108,0	2,3	57,0	10,1
інші поточні зобов'язання	994,0	24,0	713,0	14,1	845,0	17,9	-149,0	-26,5
Баланс	4144,0	100	4158,0	100	4706,0	100	562,0	100

В СТОВ «Злагода» зареєстрований капітал за останні три роки не змінився, так само, як і додатковий капітал та резервний капітал.

Нерозподілений прибуток у 2022 році, порівняно з 2021 роком, збільшився

на 244 тис. грн. та становить 1900 тис. грн. Неоплачений капітал у 2022 році становить 5 тис. грн. Довгострокові кредити банків в 20189 році, порівняно з 2020 роком, зменшились на 72 тис. грн. Короткострокові кредити банків в поточному році, порівняно з минулим роком, зменшились на 70 тис. грн. Товари, роботи й послуги у 2022 році, порівняно з 2021 роком, збільшились на 413 тис. грн. Розрахунки з бюджетом в поточному році, порівняно з минулим роком, збільшились на 24 тис. грн. Розрахунки зі страхування у 2022 році, порівняно з 2021 роком, збільшилась на 5 тис. грн. Розрахунки з оплати праці в поточному році, порівняно з минулим роком, збільшились на 18 тис. грн. та інші поточні зобов'язання у звітному році становлять 845 тис. грн.

Всі джерела формування засобів у поточному році становлять 4706 тис. грн., що на 1110 тис. грн. більше, ніж у минулому році, та на 562 тис. грн. більше, ніж у 2020 році.

Бухгалтерський облік на підприємстві здійснюють у відповідності з визначенню обліковою політикою (дод. В2) та обраною журнально-ордерною формою бухгалтерського обліку. Для забезпечення своєчасного та якісного обліку на підприємстві СТОВ «Злагода» організовано систему складання і опрацювання документів, тобто, документообіг (дод. В2). Це рух документів в процесі їх оперативного використання і бухгалтерського опрацювання з моменту складання або одержання від інших підприємств до передачі на зберігання в архів після запису в облікові реєстри.

Види діяльності СТОВ «Злагода» за КВЕД - 2010 наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Види діяльності СТОВ «Злагода» за КВЕД

Коди	Назва
01.11	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних
01.13	Вирощування овочів
01.41	Розведення великої рогатої худоби молочних порід
01.45	Розведення овець і кіз

Продовження табл. 2.9

01.46	Розведення свиней
01.49	Розведення інших тварин
01.61	Допоміжна діяльність у рослинництві
01.62	Допоміжна діяльність у тваринництві
46.23	Оптова торгівля живими тваринами
77.31	Надання в оренду сільськогосподарських машин і устаткування

Примітка. побудовано автором на підставі даних Статуту СТОВ «Злагода»

Отже, організаційно-економічні особливості діяльності підприємства визначають і Ефективність та раціональність організації бухгалтерського обліку основних засобів, яка викладена в обліковій політиці. Ефективна та раціональна організація бухгалтерського обліку основних засобів, окрема у СТОВ «Злагода» починається з розробки його облікової політики. Вона передбачає відповідний вибір комплексу методичних прийомів, а також способів та процедур з організації та ведення бухгалтерського обліку, зокрема основних засобів, що буде детально розглянуто нами в наступному питанні.

2.2. Облікова політика щодо основних засобів та її вплив на оподаткування діяльності підприємства

Облікова політика СТОВ «Злагода» розробляється підприємством самостійно, згідно з діючим на сьогодні Національним положенням стандарту бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [41] та чітко відображається на підприємстві СТОВ «Злагода» у відповідному наказі або положенні про облікову політику підприємства. Зміст затвердженої облікової політики чітко залежить від відповідної специфіки господарської діяльності підприємства. Тому однозначно розробляючи її завжди необхідно врахувати відповідні фактори, які на неї суттєво впливають. Найбільш вагомими вплив з них представлені такими:

- організаційно-правовий статус підприємства досліджуваного підприємства (державне, приватне, акціонерне товариство тощо);

- відповідна галузева приналежність та основний вид економічної діяльності, що зумовлюють певні особливості та безпосередні умови облікової роботи (промисловість, торгівля, сільське господарство тощо);

- форма – мають на увазі поточні і довгострокові цілі об'єкту підприємства, чітко прописана визначена стратегія сучасного фінансово-господарського розвитку (своєчасне залучення додаткових капітальних ресурсів, значне зміцнення конкурентних позицій на вітчизняному ринку, здійснення важливих інвестиційних програм, у разі наявності підвищення котирувань акцій);

- особливості основної діяльності, а саме виробничої діяльності (технологічна структура, використані в процесі діяльності ресурси), організація процесів постачання і збуту, відповідної системи і форми розрахунків, ділові взаємовідносини з покупцями та замовниками, фінансової (ділові стосунки з обслуговуючими банками, іншими вітчизняними фінансовими інститутами, загальнообов'язковою податковою системою), управлінської діяльності (організаційна структура, матеріально-технічне забезпечення обліково-аналітичної роботи досліджуваного підприємства, система сучасного інформаційного забезпечення, належний рівень забезпеченості кваліфікованими обліковими працівниками, прийнятні умови організації та стимулювання праці, відповідальності).

Елементи облікової політики СТОВ «Злагода» щодо наявних основних засобів регламентується і встановлюються діючим Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 який має назву «Основні засоби» [42], відповідним Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» [43], діючими на сьогоднішній день Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку основних засобів [39], а також Методичними рекомендаціями щодо облікової політики підприємства СТОВ «Злагода» [40] (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Елементи облікової політики щодо основних засобів

Елементи облікової політики	Альтернативні варіанти
щодо власних основних засобів	
Виокремлення об'єкта основних засобів	Самостійно встановлюється досліджуванім підприємством
Строк корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів	Самостійно встановлюється базовим підприємством
Ліквідаційна вартість об'єкта основних засобів	Самостійно встановлюється підприємством
Основні методи нарахування амортизації основних засобів	<ul style="list-style-type: none"> – прямолінійний; – зменшення залишкової вартості; – прискореного зменшення залишкової вартості; – кумулятивний; – виробничий
Поріг суттєвості для проведення переоцінки ОЗ	<p>Порогом суттєвості для проведення переоцінки або відображення стосовно зменшення корисності об'єктів основних засобів може прийматися відповідна величина, що дорівнює:</p> <ul style="list-style-type: none"> – відсотку чистого прибутку (збитку) даного підприємства, – величина, що дорівнює 10% відхиленню залишкової вартості об'єктів основних засобів від їх справедливої вартості
Періодичність зарахування відповідних сум дооцінки основних засобів наявних активів до нерозподіленого прибутку підприємства	Самостійно встановлюється базовим підприємством

Примітка. Побудовано авторкою на основі [20]

Згідно з НП(С)БО 7 «Основні засоби» [42], «одиницею обліку основних засобів підприємства є об'єкт основних засобів, який являє собою закінчений пристрій з усіма відповідними пристосуваннями і певним приладдям до нього; конструктивно відокремлений відповідний предмет, який призначений для виконання якихось певних самостійних функцій, чітко відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного виробничого призначення, що мають для їх певного обслуговування загальні пристосування, а саме виробниче приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції».

Якщо один виробничий об'єкт основних засобів складається з відповідних частин, які мають різний строк корисного використання, то однозначно кожна з цих взятих частин може визнаватися в бухгалтерському обліку саме як окремий об'єкт основних засобів.

Так як процес встановлення терміну корисного використання відповідних об'єктів основних засобів встановлюється підприємством СТОВ «Злагода» самостійно, адже це один із відповідних елементів облікової політики підприємства, то встановлення безпосередніх об'єктів, а відтак і певні одинці обліку за такими основними засобами цілком буде залежати від прийнятого рішення підприємства.

Таким чином виходячи з цього, одиницею обліку основних засобів може бути наступне:

- об'єкт основних засобів безпосередньо у вигляді відокремленого предмета;
- об'єкт основних засобів взятий у вигляді комплексу належним чином конструйовано з'єднаних предметів;
- відповідна частина об'єкта основних засобів [47, с.192].

СТОВ «Злагода» відносить до складу основних засобів підприємства ті наявні матеріальні активи, які підприємство утримує з ціллю метою відповідного використання їх у процесі основного виробництва або з метою постачання товарів, надання відповідних послуг, здавання в операційну оренду іншим юридичним особам або для належного здійснення адміністративних і соціально-культурних виробничих функцій, очікуваний строк їх корисного використання (експлуатації) має бути обов'язково більше одного року (або відповідного операційного циклу, якщо він довший за рік) та вартість яких перевищує 20 000 гривень.

Також в затвердженому Положенні про облікову політику визначається, що об'єкт основних засобів на досліджуваному СТОВ «Злагода» визнається активом, в тому випадку якщо існує певна ймовірність того, що підприємство однозначно отримає в майбутньому належні економічні вигоди від його

корисного використання та вартість його може бути однозначно достовірно визначена. Основні засоби підприємства, які були належним чином придбані або створені у відповідний термін зараховуються на баланс підприємства саме за первісною вартістю. Одиницею обліку на СТОВ «Злагода» є об'єкт основних засобів.

Положення про облікову політику СТОВ «Злагода» (Дод. Ж) затверджує що нарахування амортизації основних засобів здійснюється за прямолінійним методом. Строки корисного використання об'єкта основних засобів СТОВ «Злагода» чітко встановлюється для кожного об'єкта Наказом директора.

Якщо у відповідних чинних первинних документах, якими своєчасно оформлюється придбання (виготовлення) певних основних засобів чи введення їх в експлуатацію безпосередньо і чітко не зазначається мета щодо використання основного засобу (виробниче чи невиробниче використання), необхідно вважати, що основний засіб призначається саме для виробничого використання.

Елементом методичної складової облікової політики СТОВ «Злагода» щодо основних засобів є відповідне визначення затверджених методів нарахування амортизації, проведення своєчасної переоцінки основних засобів до отриманого нерозподіленого прибутку, відповідних методів оцінки об'єктів інвестиційної нерухомості, основних методів оцінки основних засобів в господарських операціях пов'язаних сторін, відповідний порядок списання (ліквідації) основних засобів [47, с. 200].

СТОВ «Злагода» у своїй практиці не розраховує ліквідаційну вартість об'єкта основних засобів і відразу ставить у розмірі нуль гривень. Це звичайно є недоречним, адже даний важливий елемент облікової політики використовується саме для оптимізації оподаткування. Тому при визначенні ліквідаційної вартості підприємству СТОВ «Злагода» доцільно використовувати один із таких методів:

– обрати відповідну ліквідаційну вартість об'єкта на певному рівні вартості подібного активу, який у своїй виробничій діяльності досяг кінця свого строку корисної експлуатації та використовувався в належних умовах, подібних до тих, в яких згідно вимог передбачено використовувати придбаний об'єкт;

– рекомендується залучити незалежних фахівців-експертів – суттєвим недоліком такого методу є суб'єктивність і наявність не обов'язкових додаткових витрат;

– за ліквідаційну вартість можна взяти вартість відповідних матеріальних цінностей, що будуть утворені та належним чином оприбутковані в результаті ліквідації основного засобу – але однозначно таке прогнозування має велику ймовірність допущення помилки;

– встановити умовний норматив у вигляді відповідного відсотка (наприклад 10 – 15 %) від первісної вартості основного засобу СТОВ «Злагода»

або диференціювати такий норматив за певними групами основних засобів [21].

Хотілося б зазначити такий важливий момент, як переоцінка основних засобів господарства. Підприємство СТОВ «Злагода» однозначно може

належним чином переоцінювати об'єкти основних засобів, в тому випадку якщо

залишкова вартість цього наявного об'єкта суттєво відрізняється від його

справедливої вартості на відповідну дату балансу. Проте слід відмітити що,

переоцінену вартість основних засобів СТОВ «Злагода» недоцільно відображати

на рахунках бухгалтерського обліку, але завжди необхідно наводити в

фінансовій звітності СТОВ «Злагода».

Досліджуваному підприємству СТОВ «Злагода» необхідно передбачити цей момент в обліковій політиці. У положенні про облікову політику необхідно

встановити відповідні умови, основні методи, техніку і організацію проведення

переоцінки основних засобів.

Згідно відповідної специфіки роботи досліджуваного підприємства

затверджене Положення про облікову політику СТОВ «Злагода» має таку

відповідну структуру: організація ведення бухгалтерського обліку; розподіл

повноваження на підпис відповідних документів; документообіг; первинний

облік; запланована інвентаризація; оцінка; податковий облік; бухгалтерський

облік; необоротні активи підприємства; виробничі запаси; дебіторська

заборгованість; взяті зобов'язання; інші активи та зобов'язання, заключні

положення.

Особливостями обліку наявних основних засобів в Положенні про облікову політику СТОВ «Злагода» є те, що методом нарахування амортизації обраний прямолінійний метод, щодо строків корисного використання об'єкта основних засобів то їх встановлюють для кожного без винятку об'єкта відповідним Наказом директора.

2.3. Облік наявності та руху основних засобів

Основні засоби СТОВ «Злагода» обліковують на активному рахунку 10 "Основні засоби". Цей бухгалтерський рахунок є матеріальним та активним, за дебетом рахунка 10 відображають наявність та надходження об'єктів основних засобів, а відповідно за кредитом рахунка - їх вибуття. До рахунку 10 застосовують відповідні субрахунки згідно з загально прийнятою класифікацією.

Облік наявності основних засобів СТОВ «Злагода» відбувається наступним чином, а саме - на кожен об'єкт обов'язково заводиться «Інвентарна карта обліку основних засобів», і потрібно зауважити що ця картка має заводиться лише один раз, тобто при первинному надходженні основних засобів, а також обов'язково повинна містити достовірні дані про технічні особливості об'єкта та норми амортизаційних відрахувань.

При обліку основних засобів СТОВ «Злагода» використовуються наступні типові форми бухгалтерських документів відповідно до чинного наказу Міністерства статистики України від 29 грудня 1995 р. № 352 «Про затвердження типових форм первинного обліку»:

- 03-1 "Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів";
- 03-2 "Акт приймання-здачі відремонтованих, модернізованих та реконструйованих об'єктів";
- 03-3 "Акт на списання основних засобів";
- 03-4 "Акт на списання автотранспортних засобів", та ін..

Надходження основних засобів може відбуватися в результаті

різноманітних господарських операцій. При проведенні групування таких господарських операцій можна виділити наступні шляхи надходження в СТОВ «Злагода»:

- отримання основних засобів, що визначається як відповідний внесок до статутного капіталу підприємства засновників (учасників) підприємства в обмін на певні корпоративні права;

- придбання як абсолютно нових, так і таких, що певний час були в експлуатації, основних засобів за відповідні грошові кошти та їх еквіваленти;

- виготовлення відповідних основних засобів власними силами або за підписаним договором зі сторонньою організацією;

- безоплатне отримання певних основних засобів безпосередньо від фізичної або юридичної особи.

На СТОВ «Злагода» всі наявні основні засоби були придбані за відповідні грошові кошти та їх еквіваленти або були виготовлені власними силами.

Первинна вартість які були придбані за відповідні грошові кошти об'єктів основних засобів, згідно з чинним п. 8 НП(С)БО 7, складається з таких витрат:

- сум, які у зазначений час були сплачені вітчизняним постачальникам;
- встановленого державного мита, відповідних реєстраційних зборів,

інших обов'язкових платежів;

- у разі імпорту сум ввізного мита;

- нарахованих сум непрямих податків у разі придбання (якщо вони не відшкодовуються нашому підприємству);

- витрат на страхування певних ризиків пов'язаних з доставкою основних засобів;

- витрат пов'язаних з транспортуванням, установкою, монтажем обладнання, налагодження агрегатів;

Відображення господарських операцій в бухгалтерському обліку щодо придбання основних засобів наведено у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Придбання основних засобів, СТОВ «Злагода»

Зміст операції з придбання	Кореспонденція рахунків	
	Дт	Кт
Отримано основні засоби за відповідним договором постачання	1500	63
Відображено суму ПДВ, що була включена до вартості основних засобів	641	63
Проведено оплату постачальникам за договором	63	31
Відображено витрати на транспортування	15	63
Сума ПДВ відображена у складі транспортних витрат	64100	63
Нарахована зарплата з утримання за комплектування основних засобів	15	66, 65
Проведено оплату з поточного рахунку за транспортні послуги	63	31
Зарахування придбаних основних засобів до складу об'єктів основних засобів	10, 11	15

Згідно з чинним діючим п. 33 НП(С)БО 7, вибуття основних засобів СТОВ «Злагода» здійснюється в тому випадку, якщо об'єкт основних засобів виключається з наявних активів (тобто списується з балансу підприємства) в результаті:

- продажу на сторону;
- безплатної (безоплатної) передачі партнерам;
- невідповідності встановленим критеріям щодо визнання активом.

Незалежно від встановленої причини вибуття, фінансовий результат від вибуття певних основних засобів чітко визначається також за діючим загальнозастосованим чинним п. 34 НП(С)БО 7 наступним чином: відніманням з отриманих доходів від вибуття відповідних основних засобів їх залишкової вартості, а також врахування витрат непрямих податків, які пов'язані з вибуттям.

При оформленні приймання основних засобів акт складається в одному примірнику на кожний окремий об'єкт приймальною комісією, призначеною розпорядженням (наказом) керівника підприємства (організації). Акт після його оформлення з прикладеною технічною документацією, що відноситься до даного об'єкта, передається до бухгалтерії підприємства, підписується головним бухгалтером та затверджується керівником підприємства (організації) або особами, на те уповноваженими [56]. При оформленні внутрішнього переміщення основних засобів «Акт приймання - передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» виписується у двох примірниках працівником відділу (цеху) - здавальника. Перший примірник з розпискою одержувача та здавальника передається до бухгалтерії, а другий - відділу (цеху) - здавальнику. При передачі основних засобів іншому підприємству (оренду) акт складається у двох примірниках (для підприємства, що здає та приймає основні засоби) [41].

Так, під час дослідження встановлено, що після закінчення строку дії договору оренди СТОВ «Злагода» повертає орендовану будівлю. За умовами договору СТОВ «Злагода» здійснила поліпшення об'єкта (були поставлені пластикові вікна та двері, проведена часткова реконструкція). На дату повернення об'єкта «Поліпшення орендованого ОЗ»:

- його залишкова балансова вартість – 5 000 грн.;
- сума нарахованої амортизації – 120 678 грн.

Частина витрат на поліпшення будівлі в сумі 42 000 грн. (у т.ч. ПДВ – 7 000 грн.) була компенсована орендодавцю. У даному випадку СТОВ «Злагода» продає орендодавцю об'єкт «Поліпшення орендованого ОЗ» вартістю 5 000 грн. за 42 000 грн. В обліку операція з повернення об'єкта оренди відображається за порядком, наведеним у таблиці 2.12:

Таблиця 2.12

Відображення в обліку операцій з повернення об'єкта оренди

№ п/п	Зміст операції	Первинні документи	Бухгалтерський облік		
			Дт	Кт	Сума
1	2	3	4	5	6
Облік в орендодавця					
1	Відображено вартість придбаного об'єкта «Поліпшення орендованого ОЗ» при поверненні будівлі з оренди	Акт приймання-передачі об'єкта	152	685	35 000
			100	152	35 000
			641	685	7 000
			685	311	42 000
СТОВ «Злагода»					
1	Повернуто орендовану будівлю орендодавцю			01	560 000
2	Відображено реалізацію об'єкта «Поліпшення орендованого ОЗ»	Акт приймання-передачі об'єкта	377	712	42 000
3	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	712	641	7 000
4	Переведено об'єкт до складу необоротних активів, що утримується для продажу	Бухгалтерська довідка	286		5 000
			131	117	120 678
5	Списано балансову вартість об'єкта «Поліпшення орендованого ОЗ»	Відомість нарахування амортизації	943	286	5 000
6	Отримано компенсацію від орендодавця (оплачено поліпшення)	Виписка банку	311	377	42 000

За даними акту робляться відмітки в Інвентарному списку основних засобів підрозділу, з якого вибув об'єкт, а також вилучається «Інвентарна картка обліку основних засобів» із сукупності об'єктів, які обліковуються за даним підрозділом у бухгалтерії.

2.4. Облікове забезпечення амортизації основних засобів в підприємстві

У процесі активного використання об'єктів основних засобів СТОВ «Злагода» якщо взяти економічні вигоди, то відповідним чином втілені в них, епоживаються досліджуваним підприємством, а отже як наслідок внаслідок

цього відбувається відповідне зменшення залишкової вартості наявних основних засобів, що обов'язково відображається шляхом наракування амортизаційних відрахувань.

Абсолютно всі без винятку основні засоби які станом на сьогоднішній день є в СТОВ «Злагода», окрім земельних ресурсів, є відповідними об'єктами амортизації. Наракування згідно з методологією обліку амортизації обов'язково відбувається протягом терміну їх корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів, що встановлюється самим підприємством СТОВ «Злагода»

при зарахуванні цих засобів на баланс, тобто мається на увазі визнання цього об'єкта засобів, і припиняється на відповідний період його активної модернізації, і у разі необхідності реконструкції, а також дообладнання, певної добудови та відповідної консервації.

Амортизація згідно з діючим чинним на сьогодні НП(С)БО 7 визначається саме – як систематичний розподіл вартості необоротних активів підприємства, що мають амортизуватися, протягом відповідного визначеного строку їх корисного використання (експлуатації) в процесі виробничої діяльності.

Вартість основних засобів СТОВ «Злагода», яка амортизується – це відповідна первісна або належним чином переоцінена вартість необоротних активів підприємства за обов'язковим вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Підприємство СТОВ «Злагода» самостійно може обирати відповідним затверджений метод амортизації об'єкта основних засобів підприємства але з обов'язково з урахуванням очікуваного способу одержання відповідних економічних вигод у майбутньому від його активного використання, і має також обов'язково бути зафіксованим у чинному наказі про облікову політику підприємства.

СТОВ «Злагода» постійно використовує найпоширеніший, прямолінійний метод нарахування амортизації. У практичному застосуванні як показала практика прямолінійний метод нарахування амортизації є досить простим.

За даною методикою відповідна вартість, що амортизується, за цим методом розподіляється рівномірно протягом усього відведеного строку корисного використання цього об'єкта амортизації.

Проте звичайно як зазвичай мають місце певні недоліки а саме : амортизаційні відрахування об'єкта основних засобів в перші роки експлуатації є абсолютно такими ж самими, як і в останні роки. Тим часом в останні роки експлуатації відповідного об'єкта основних засобів він приносить, зазвичай, набагато менше очікуваного економічного ефекту, а отже як правило відповідно їй вимагає значно більших витрат на постійне обслуговування і частий ремонт. [35, с.410].

За прямолінійним методом нарахування амортизації об'єкта основних засобів передбачається абсолютно рівномірне списання (розподіл) відповідної вартості об'єкта основних засобів підприємства СТОВ «Злагода», що амортизується, протягом відведеного строку його належної експлуатації.

Щорічні амортизаційні відрахування за методикою визначаються діленням вартості, яка повинна амортизуватися, на очікуваний період часу активного використання об'єкта основних засобів підприємства.

Такий широко вживаний метод нарахування амортизації основних засобів доцільно використовувати під час розрахунку амортизації стаціонарних об'єктів основних засобів а саме: наявних споруд, а також будинків. Стосовно вибору відповідного методу амортизації таких наявних об'єктів основних засобів підприємства, як обладнання чи устаткування, відповідні транспортні засоби, обчислювальна техніка і пристрої тощо, відіграють досить важливу роль під час експлуатації об'єкта, відповідного обсягу виробництва взятому в натуральному вираженні та інші важливі фактори.

Нарахування амортизації об'єкта основних засобів може здійснюватися з обов'язковим врахуванням мінімально допустимих за стандартами строків корисного використання основних засобів підприємства, установлених згідно чинного податкового законодавства (крім випадку якщо підприємством застосовується виробничий метод).

Для відповідного узагальнення інформації про накопичену за певний період амортизацію щодо наявних об'єктів основних засобів господарства, які обліковуються на бухгалтерському рахунку 10 як має назву «Основні засоби», за діючим Планом рахунків передбачений відповідний бухгалтерський рахунок 131 «Знос основних засобів».

За кредитом цього бухгалтерського рахунку 131 відображається нарахування амортизації основних засобів підприємства, за дебетом – відповідно її зменшення. Аналітичний облік прийнято вести за видами наявних основних засобів.

Аналітичний облік витрат на капітальний ремонт господарським способом ведеться у розрізі як видів витрат, так і за кожним об'єктом при позамовному методі у розрізі статей витрат, за підрядного методу витрати на поточні ремонти та обслуговування відносяться безпосередньо на об'єкти їх виконання [2].

Підприємство СТОВ «Злагода» з 1 січня 2020 року орендує приміщення у ТОВ «Колос». Сума орендної плати — 18000 грн, у т. ч. ПДВ — 3000 грн.

Підприємство СТОВ «Злагода» відповідно до умов договору провело капітальний ремонт за згоди орендодавця на суму 60000 грн, у т. ч. ПДВ — 10000 грн.

Договором погоджено зарахування витрат на ремонт у рахунок орендної плати. Акт приймання-передання результатів робіт орендодавець підписав.

Відображення в обліку зарахування ремонтних витрат у рахунок орендної плати відобразимо в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Облік витрат на капітальний ремонт орендованих основних засобів у рахунок орендної плати, СТОВ «Злагода», січень 2023 р.

(витяг з журналу операцій)

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн.
	Дт	Кт	
Відображено витрати на ремонт орендованого майна на підставі акту проведених ремонтних робіт	23	631	50000,00
Відображено податковий кредит із ПДВ на підставі акту підрядника й отриманої податкової накладної	641/ ПДВ	631	10000,00
Сплачено організації за ремонт	631	311	60000,00
Передаю орендодавцеві результати ремонтних робіт (підписано акт приймання-передавання результатів ремонтних робіт, додано звіт про їх вартість)	377	719	60000,00
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	719	641/ ПДВ	10000,00
Дохід від реалізації поліпшень віднесено до фінансового результату	719	791	50000,00
Списано собівартість ремонту об'єкта операційної оренди	949	23	50000,00
Собівартість ремонту віднесено до фінансового результату	791	949	50000,00
Підписано акт отримання послуг з оренди	92	685	15000,00
Відображено податковий кредит із ПДВ	641/ ПДВ	685	3000,00
Зараховано відшкодування від орендодавця (зарахування відбуватиметься до повного погашення вартості ремонтних робіт)	685	377	18000,00

Проблема зношеності основних засобів на підприємствах є дуже актуальною в Україні.

Отже підбиваючи підсумок, на СТОВ «Злагода» однозначно доцільно використовувати саме прямолінійний метод нарахування зносу основних засобів, оскільки він окрім того що є найбільш простим та особливо вдало підходить саме до нарахування амортизації наявних споруд та відповідного обладнання СТОВ «Злагода».

2.5. IT-модернізація обліку основних засобів

Облік основних засобів (ОЗ) і нематеріальних активів (НМА) СТОВ «Злагода» здійснюється протягом усього життєвого циклу, від надходження на підприємство і відповідно до моменту їх повної ліквідації чи реалізації.

Ефективне управління основними засобами СТОВ «Злагода» абсолютно неможливе без відповідної оперативності в обліку, а також відповідному контролю за їх надходженням і належним використанням, практично неможливо без застосування в обліку сучасних комп'ютерних технологій. В умовах стрімкого розвитку системи бухгалтерського обліку актуальні питання інтегрованості підприємств в комплексний автоматизований облік є досить актуальним.

Використання передових комп'ютерних комплексів обліку на підприємстві СТОВ «Злагода» однозначно сприяє покращенню належної якості роботи бухгалтерів підприємства, а звідси й підвищується економічна ефективність організації роботи на досліджуваному підприємстві.

Автоматизовані IT програми, що використовуються для автоматизації обліку на підприємстві СТОВ «Злагода» містять абсолютно всі необхідні для роботи інструменти, системи та вбудовані механізми, що забезпечують чітку оперативність ведення обліку та високу ефективність роботи бухгалтера СТОВ «Злагода». До таких автоматизованих програм відносять такі як «BAS: Бухгалтерія», «Чарус-Підприємство», «Дебет», та багато інших.

Що стосується автоматизованого обліку саме основних засобів СТОВ «Злагода», то вищевказані IT програми забезпечують:

- створення системи інвентарної картотеки основних засобів;
- чітке ведення всієї первинної документації, своєчасне нарахування зносу, відповідна переоцінка об'єктів основних засобів;
- облік основних витрат на належне утримання і відповідне поліпшення даного об'єкту обліку;
- своєчасне формування окремих звітних форм з обліку основних засобів СТОВ «Злагода»;

- належного оформлення договорів щодо оренди, точний розрахунок орендних платежів, відповідний контроль за станом розрахунків з усіма контрагентами [1 с. 143].

Із заповнених первинних документів СТОВ «Злагода» формується відповідна вхідна інформація під час автоматизованого розв'язання задач з обліку основних засобів та наявних необоротних матеріальних активів.

Основні завдання щодо організації обліку й відповідного контролю наявності та руху основних засобів такі:

- правильне документальне оформлення та відповідно своєчасне відображення в реєстрах обліку надходження основних засобів, внутрішнього переміщення й належного вибуття об'єктів основних засобів;

- якісний контроль за збереженням основних засобів;

- відповідний контроль за витратами на поточний ремонт основних засобів, а також за ефективністю використання;

- правильне і точне обчислення та відображення в обліку відповідних сум амортизації;

- своєчасного отримання документально обґрунтованих достовірних даних про наявність та рух основних засобів СТОВ «Злагода» за місцями їх експлуатації, а також у розрізі відповідальних осіб за її збереження;

- своєчасне виявлення результатів від реалізації об'єктів основних засобів СТОВ «Злагода»;

Ефективного результату однозначно можна досягнути лише з використанням сучасних інформаційних систем і передових комп'ютерних технологій обліку.

На сьогоднішній день найбільш широкого використання та популярності для виконання саме облікових задач набули такі сучасні ІТ програми як: «BAS Бухгалтерія», «Парус», «БЕСТ», «Галактика» та інші. Основним засобом у типовій конфігурації «Дебет Плюс» вважається саме той об'єкт, який введений в експлуатацію.

Саме при оформленні господарської операції введення в експлуатацію визначаються абсолютно всі параметри обліку основних засобів СТОВ «Злагода». Перелік відповідних об'єктів основних засобів СТОВ «Злагода» та інших необоротних активів належно зберігається в наявному довіднику «Основні засоби», а всі обов'язкові облікові параметри чітко фіксуються в облікових реєстрах відомостей системою цілком автоматично.

Основним принципом ведення обліку основних засобів СТОВ «Злагода» в підсистемі є їх пооб'єктний бухгалтерський облік, тобто мається на увазі що кожен об'єкт основних засобів СТОВ «Злагода» повинен враховуватися абсолютно окремо, як самостійний елемент відповідного довідника «Основні засоби».

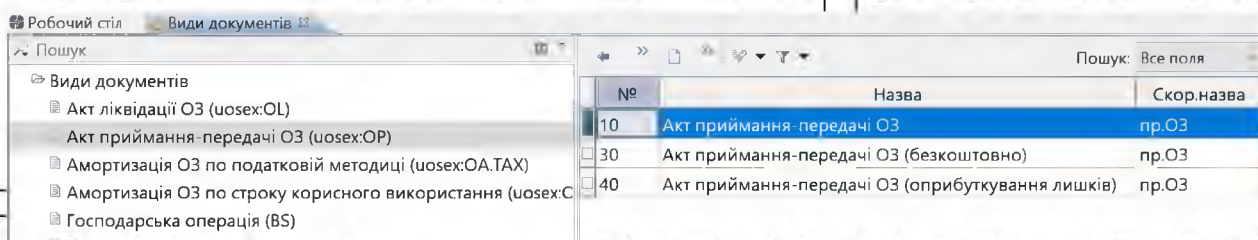

Рис. 2.1 Акт приймання-передачі основних засобів СТОВ «Злагода» (фрагмент)

Для чіткого ведення пооб'єктного обліку основних засобів СТОВ «Злагода» використовуються відповідні рахунки діючого плану рахунків бухгалтерського обліку: тобто абсолютно всі субрахунки рахунку 10 «Основні засоби». Необхідно обов'язково враховувати, що аналітичний облік в цій автоматизованій програмі ведеться за допомогою відповідного спеціального механізму «субконто». Під видом субконто мається на увазі сукупність всіх однотипних об'єктів аналітичного обліку СТОВ «Злагода». Наприклад, бухгалтерський рахунок 10 «Основні засоби» має два субконто, а саме «Необоротні активи» та відповідно «Місця зберігання» [6, с. 188].

Основна зведена інформація про об'єкти основних засобів СТОВ «Злагода» (параметри їх обліку) зберігається не в наявному довіднику, а в розширених реєстрах відомостей. Ця досить важлива інформація вноситься користувачем СТОВ «Злагода» у відповідній формі основних документів відповідного

введення в експлуатацію або введення вирахованих залишків, а саме реєстри в домостей зановіюються цілком автоматично при відповідному проведенні документів. Дані СТОВ «Злагода» про рахунки обліку необоротних активів і відповідної приналежності до певної податкової групи визначається саме під час введення в експлуатацію основного засобу СТОВ «Злагода».

Аналітичний облік необоротних активів СТОВ «Злагода» чітко ведеться за відповідними матеріально-відповідальними особами і структурними підрозділами, за якими наявні на підприємстві основні засоби закріплені. При зарахуванні до обліку об'єкта основного засобу СТОВ «Злагода» обов'язково вказуються відповідний рахунок бухгалтерського обліку основних засобів і також рахунок нарахування амортизації, закріплена матеріально відповідальна особа, затверджений метод амортизації та відповідний строк корисного використання основного засобу СТОВ «Злагода».

Для систематичного нарахування амортизації основних засобів СТОВ «Злагода» використовується відповідний документ «Нарахування амортизації».

СБЕНТ	Назва	Перв. на поч.	Залив. на поч.	Норма	Аморт.	Знос	Період розрахунку	Термін корист.	Міс. перерас.
10400001	Центрифуга	15.000.00	15.000.00	0.00940	103.05	12005	01.07... 31.07...	120.00	01.07.2020

Рис. 2.2. Фрагмент сформованого документа нарахованої амортизації

Необхідно обов'язково пам'ятати, що для цієї господарської операції існує відповідний рахунок 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», який літкс

ведеться в розрізі відповідного субконто «Необоротні активи».

Потрібно також зауважити що вибір рахунка обліку відповідного об'єкта та нарахування зносу основних засобів СТОВ «Злагода» здійснюється чітко при оформленні господарської операції щодо введення в експлуатацію і точно фіксується системою в наявному довідковому реєстрі відомостей.

Обраний метод нарахування амортизації задається виключно для кожного основного засобу СТОВ «Злагода» і залежно від правильного рахунка бухгалтерського обліку змінюється відповідний набір можливих наявних методів нарахування амортизації. При цьому як варіант можна використовувати

навіть складні способи амортизації, належним чином розподіляти суми нарахованої амортизації між декількома бухгалтерськими рахунками або відповідними об'єктами аналітичного обліку.

Для основних засобів СТОВ «Злагода», що використовуються лише сезонно, можна також вказати графік нарахування амортизації. Нарухування амортизації по всім основним засобам СТОВ «Злагода» обов'язково виконується в кінці кожного місяця автоматизованою регламентною господарською операцією [2].

Висновки до розділу 2

На СТОВ «Злагода» обов'язковий документ, який затверджує облікову політику підприємства є відповідний Наказ про облікову політику підприємства.

Облікова політика СТОВ «Злагода» відповідно складена згідно чітко встановлених елементів облікової політики підприємства, які відповідно визначені в діючих стандартах бухгалтерського обліку.

Згідно специфіки роботи підприємства СТОВ «Злагода» Положення про облікову політику має таку наступну структуру: організація ведення бухгалтерського обліку; відповідні повноваження на підпис заповнених документів; належний документообіг, первинний облік; інвентаризація; відповідна оцінка; податковий облік; бухгалтерський облік; необоротні активи

підприємства; виробничі запаси; дебіторська заборгованість господарства; відповідні зобов'язання; інші активи та зобов'язання; певні заключні положення.

Особливостями обліку основних засобів СТОВ «Злагода» в діючому Положенні про облікову політику підприємства є те, що відповідним методом нарахування амортизації є саме прямолінійний метод, ліквідаційна вартість

основних засобів СТОВ «Злагода» завжди дорівнює нулю, належні строки корисного використання об'єкта основних засобів чітко встановлюється для кожного без винятку об'єкта Наказом директора.

Основні засоби СТОВ «Злагода» обліковують на активному рахунку 10

"Основні засоби". Цей бухгалтерський рахунок є матеріальним та активним, за дебетом рахунка 10 відображають наявність та надходження об'єктів основних засобів, а відповідно за кредитом рахунка - їх вибуття. До рахунку 10

застосовують відповідні субрахунки згідно з загально прийнятою класифікацією.

Згідно з чинним діючим п. 33 НП(С)БО 7, вибуття основних засобів СТОВ «Злагода» здійснюється в тому випадку, якщо об'єкт основних засобів виключається з наявних активів (тобто списується з балансу підприємства) в результаті:

- продажу на сторону;
- безплатної (безоплатної) передачі партнерам;
- невідповідності встановленим критеріям щодо визнання активом.

При зарахуванні до обліку об'єкта основного засобу СТОВ «Злагода» обов'язково вказуються відповідний рахунок бухгалтерського обліку основних засобів і також рахунок нарахування амортизації, закріплена матеріально відповідальна особа, затверджений метод амортизації та відповідний строк корисного використання основного засобу СТОВ «Злагода».

РОЗДІЛ 3

НАУБІП УКРАЇНИ

АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

3.1. Методичні прийоми аналізу та процедури контролю ефективності використання основних засобів

Обов'язковою і важливою ресурсною складовою стосовно виробничого потенціалу є засоби праці, а у разі незадовільного технічного стану яких та відповідно коли недостатня забезпеченість активами досить суттєво можуть впливати на конкурентоспроможність різноманітних послуг та основних товарів, що виробляються.

При системному аналізі основних засобів СТОВ «Злагода» основними джерелами їх інформації є відповідні форми фінансової та статистичної звітності СТОВ «Злагода», а також достовірні дані аналітичного обліку. За отриманими результатами поточного року складається фінансова та статистична звітність СТОВ «Злагода». Інформацію про наявні необоротні активи містять відповідна звітність, а саме Баланс (Звіт про фінансовий стан), а також Примітки до фінансової звітності (форма № 5), 1- амортизація [36].

Предметом досить прискіпливої уваги стосовно економічної категорії є проблеми щодо поліпшення основних засобів СТОВ «Злагода». Значний внесок у розробку наукових практичних проблем та теоретичних аспектів основ щодо ефективного використання основних засобів підприємств різної форми власності займає чинне місце у наукових дослідженнях таких українських вчених - економістів як М. Хохлов, І. І. Волик, І. Швець, С. Мельника, Ю. Наумова, В.В. Сопко, В.М. Кужельний, В.Г. Линник, М.Г. Назарова та ін.

Стосовно методичних прийомів щодо узагальнення результатів аналізу основних засобів СТОВ «Злагода» то до них належать: прийоми систематизації отриманих результатів, обчислення обсягу невикористаних активів і резервів та розрахунок і визначення втрачених можливостей; системна розробка різних економічно обґрунтованих заходів щодо належного підвищення ефективності діяльності а отже визначення напрямів; прийняття стратегічних управлінських

рішень та належний контроль за їх раціональним використанням. [33]

Аналіз сьогоденного стану та ефективності використання наявних основних засобів підприємства СТОВ «Злагода» передбачає цілеспрямоване проведення наступної важливої аналітичної роботи (рис. 3.1).

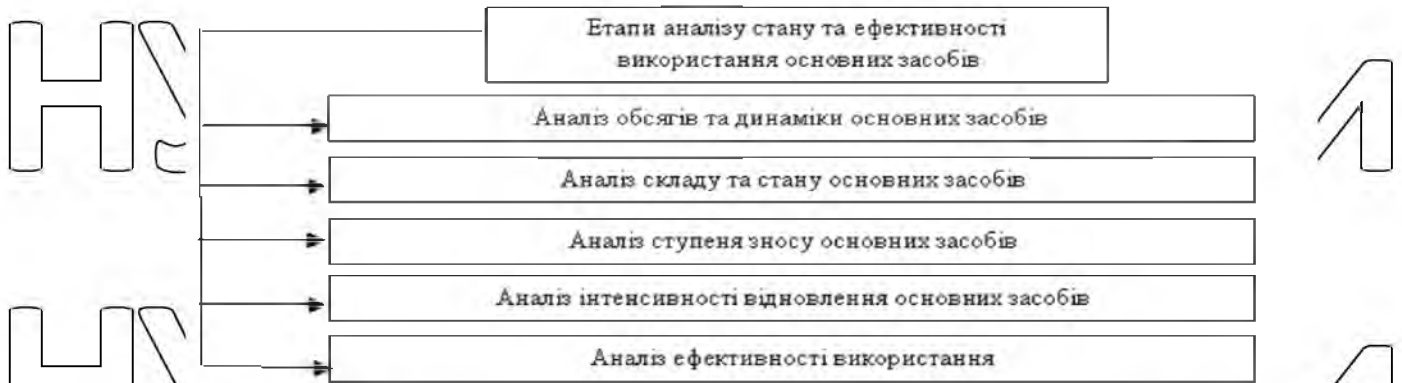

Рис. 3.1. Етапи системного аналізу стану та ефективності використання основних засобів СТОВ «Злагода»

Зміст етапів системного аналізу стану та ефективності використання основних засобів СТОВ «Злагода» наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Зміст етапів системного аналізу стану та ефективності використання основних засобів СТОВ «Злагода»

№	Етапи аналізу	Короткий зміст
1	Початковий	проведення аналізу чітко визначається саме у вартісному вимірі загальний обсяг наявних основних засобів підприємства СТОВ «Злагода» та вивчається абсолютна динаміка стосовно обсягу основних засобів якщо порівняти з попереднім періодом часу.
2	Проміжний	детальне вивчення складу наявних основних засобів СТОВ «Злагода» і динаміки його окремих видів (об'єктів) та відповідних груп основних засобів. Основні засоби СТОВ «Злагода» у процесі проведення аналізу, обов'язково групують за певними ознаками класифікації
3	Основний	аналіз виявлення ступеня зносу основних засобів СТОВ «Злагода». Ступінь виявленого зносу основних засобів характеризує також можливість їх подальшого використання та належний вік. Інтенсивність відновлення основних засобів СТОВ «Злагода» характеризує інтенсивність відповідного введення в дію нових придбаних основних засобів
4	Завершальний	проведення аналізу основних засобів СТОВ «Злагода» - це безпосередній аналіз ефективного раціонального використання всіх наявних у господарстві основних засобів

Примітка. Наведено авторкою на основі власних спостережень та фактичних даних СТОВ «Злагода»

Ступінь успішного вирішення цього надважливого завдання завжди оцінюється шляхом постійного порівняння з подібними підприємствами за прийнятими системами показників ефективності/використання наявних основних засобів [53, с. 50].

Сучасні методи і підходи щодо визначення ефективності використання основних засобів СТОВ «Злагода» є досить різноманітними, але однозначно більша їх частина ґрунтується переважно на оцінюючих показниках, які включають в себе три підсистеми:

- 1) відповідні показники, що чітко характеризують відповідний технічний стан (відтворення) наявних основних засобів;
- 2) узагальнюючі показники щодо використання основних засобів підприємства;
- 3) часткові узагальнюючі показники використання основних засобів господарства.

Аналіз показників для СТОВ «Злагода» наведено у табл. 3.2. Завдяки цим показникам у нас є можливість оцінити фінансовий стан підприємства у цілому та побачити чи існують проблеми на підприємстві.

Таблиця 3.2

Показники фінансового стану СТОВ «Злагода»

Показники	2020	2022	Відхилення +/-
Наявність основних засобів на початок року, тис. грн.	320013	384868	+64858
Надійшло за рік, тис. грн.	77358	137738	+60383
Вибуло за рік, тис. грн.	12500	25600	+13100
Наявність основних засобів на кінець року	384868	497009	+112138
Капіталомісткість	0,06	0,08	+0,02
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,5	0,5	0
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,45	0,42	-0,03
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,57	0,58	+0,03
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,21	0,28	+0,07
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,04	0,06	+0,02

Продовження табл.3.2

Коефіцієнт приросту основних засобів	0,17	0,23	+0,06
Капіталовіддача	12,65	11,08	-1,57
Рентабельність основних засобів	0,47	0,58	+0,11

Джерело: розраховано автором

З даних таблиці 3.2. можемо зробити аналіз що коефіцієнт придатності в 2022 році становить 0,58, що на 0,03 більше ніж в 2020 році. Це також є позитивною тенденцією. Підприємству необхідно даний показник привести до нормативного значення 0,8. Коефіцієнт оновлення має перевищувати коефіцієнт вибуття, як і є на досліджуваному підприємстві. Також данні показники збільшилися в 2022 році в порівнянні з 2020 роком.

Збільшення коефіцієнту приросту основних в 2022 році є позитивним явищем, адже підприємство ввело в експлуатацію нових об'єктів основних засобів більше ніж списало.

Рентабельність основних засобів, збільшилася на 0,12 в 2022 році в порівнянні з 2020. Це означає що, процес діяльності на підприємстві СТОВ «Злагода» є ефективним. Сукупність виявлених резервів щодо підвищення використання основних засобів СТОВ «Злагода» може бути визначена за такими відповідними групами як: технічне і якісне вдосконалення засобів праці; абсолютне збільшення тривалості роботи агрегатів, обладнання та машин; значне покращення процесу управління та системи організації виробництва.

Будь-який запропонований комплекс ефективних заходів що поліпшують раціональне використання основних засобів СТОВ «Злагода», постійно розробляється управлінським персоналом з метою постійного забезпечення максимального зростання обсягів виробництва продукції але насамперед за рахунок по-перше повного і більш раціонального і ефективного використання внутрішньогосподарських прихованих резервів і відповідним шляхом щодо повного використання агрегатів та устаткування, а також машин, абсолютної ліквідації простой на виробництві та безумовно подальшого нарощення потужностей [6, с. 134].

3.2. Аналіз стану та ефективності використання основних засобів для

цілей управління

Забезпеченість виробництва СТОВ «Злагода» основними засобами є одним із важливих чинників збільшення обсягу виробництва основної продукції в необхідному асортименті та відповідному обсязі, а також безумовно їх ефективного використання.

Завдання аналізу використання основних засобів СТОВ «Злагода»:

- визначення забезпеченості всіх структурних підрозділів та підприємства СТОВ «Злагода» в цілому основними засобами та рівня їх ефективного використання;

- виявлення і встановлення причин зміни рівня і стану основних засобів; відповідний розрахунок впливу систематичного використання основних засобів підприємства на обсяг виробництва основної продукції та інші економічні показники;

- вивчення ступеня абсолютного використання наявної виробничої потужності обладнання підприємства СТОВ «Злагода»;

- встановлення відповідних резервів стосовно підвищення ефективності використання основних засобів СТОВ «Злагода».[70]

Якщо взяти до уваги аналіз забезпеченості підприємства СТОВ «Злагода»

основними засобами то він починається з уважного вивчення наявності основних засобів господарства, їх наявного складу, а також відповідної динаміки і структури, і важливий момент технічного рівня.

Аналіз відповідної структури і динаміки стосовно зміни загальної величини основних засобів СТОВ «Злагода» і також за окремими їх видами можна переглянути у додатку Б1.

Якщо звернути увагу на відхилення в питомій вазі та відповідні темпи зростання основних засобів СТОВ «Злагода» за аналізований період то вони практично без змін Така ситуація може пояснюватися лише тим, що за останні 3 роки на підприємстві СТОВ «Злагода» ніякої позитивної динаміки основних засобів абсолютно не спостерігалось.

У процесі системного аналізу необхідно обов'язково вивчити динаміку

відносно вартості всього майна організації СТОВ «Злагода», яку характеризує відповідно валюта балансу щодо основних засобів, яка береться зі взятих по залишковій вартості об'єктів, а тільки потім можна розрахувати коефіцієнт реальної вартості наявного майна за такою формулою:

$$K_{\text{м}} = \frac{\Phi_2}{M} \quad (3.1)$$

де відповідно Φ_2 - це є залишкова вартість наявних основних засобів, тис. грн.; M - це є відповідна вартість майна досліджуваного підприємства, тис. грн. [39, с.630]

Коефіцієнт реальної вартості майна підприємства вказує, саме настільки ефективно використовуються обігові кошти СТОВ «Злагода», що призначені відповідно для підприємницької діяльності (табл. 3.2).

Розраховується цей важливий коефіцієнт реальної вартості майна господарства за відповідними даними бухгалтерського балансу СТОВ «Злагода».

Таблиця 3.3

Аналіз коефіцієнта реальної вартості засобів СТОВ «Злагода», 2022 рік

Показники	На початок року	На кінець року	Відхилення тис., грн.	Темп зростання, %
Залишкова вартість основних засобів підприємства тис. грн	125,9	117,4	-8,6	93,25
Вартість наявного майна СТОВ «Злагода» тис. грн	184,1	135,2	-48,8	73,43
Коефіцієнт реальної вартості майна	0,69	0,88	0,18	1,29

Аналізуючи відповідні дані бухгалтерського балансу СТОВ «Злагода», можна літко зазначити, що питома вага наявних основних засобів виражена у загальній сумі майна СТОВ «Злагода» дещо збільшилася, про що свідчить позитивна динаміка коефіцієнта реальної вартості майна і його певне збільшення

на 0,18. Незважаючи на деяке зменшення вартості майна підприємства СТОВ «Злагода» на 48,8 тис. грн, або на 73,43%, коефіцієнт реальної вартості майна СТОВ «Злагода» дещо збільшився і становить відповідно 0,88 на кінець звітного року.

Це стало однозначно наслідком явного збільшення залишкової вартості основних засобів СТОВ «Злагода» на кінець аналізованого відповідного періоду порівняно з початком. Для характеристики послідовного руху основних засобів СТОВ «Злагода» прийнято розраховувати деякі показники.

Якщо взяти до уваги коефіцієнт оновлення то він відображає відповідну інтенсивність оновлення наявних основних засобів СТОВ «Злагода», що відповідно характеризує частку нових, придбаних основних засобів у загальній вартості наявних основних засобів.

Розраховується цей коефіцієнт відношенням вартості відповідних основних фондів, що надійшли на підприємство СТОВ «Злагода» за звітний період, до первісної вартості засобів праці взятих на кінець періоду.

Абсолютно протилежним по відношенню до розглянутого вище коефіцієнту оновлення є такий коефіцієнт як вибуття основних засобів СТОВ «Злагода». Він характеризує не що інше як швидкість заміни певних основних

засобів і повинен розраховуватися саме як відношення вартості вибулих за відповідний звітний період основних засобів СТОВ «Злагода» до їх відповідної вартості на початок розрахункового періоду.

У процесі проведення аналізу обов'язково необхідно визначити саме коефіцієнт заміни основних засобів СТОВ «Злагода» як відношення відповідної вартості вибулих на сторону основних засобів до розрахованої вартості введених в експлуатацію певних основних засобів, і варто зауважити що при цьому його значення згідно нормативу повинно бути більше одиниці.

Коефіцієнт приросту призначений з метою характеризувати рівень приросту основних засобів СТОВ «Злагода» за певний період діяльності і розраховується як відношення різниці між відповідними засобами виробництва які надійшли і вибулими основними засобами відповідно до їх вартості на

початок аналізованого періоду [11, с.287].

В процесі проведеного аналізу завжди доцільно з'ясувати наступне, чи здійснюється відповідне оновлення основних засобів СТОВ «Злагода» за рахунок часткової модернізації або як варіант нового будівництва, заміни в результаті повного зносу старого обладнання на сучасне, високотехнологічне, що є більш ефективним адміністративним рішенням.

За результатами проведеного аналізу можна побачити, що на СТОВ «Злагода» надходження та вибуття певних основних засобів майже не спостерігалось. Це свідчить про певну застарілість деяких видів основних засобів, а як відповідний наслідок і їх не зовсім ефективного використання.

Для забезпечення стабільного відтворення основних засобів СТОВ «Злагода» важливе значення має вивчення їхнього належного стану та ефективного використання.

Стан і відповідне використання основних засобів є важливим фактором підвищення ефективної діяльності підприємства СТОВ «Злагода» [36].

За даними таблиці 3.4 можемо спостерігати аналіз структури та динаміки активів досліджуваного підприємства СТОВ «Злагода». Даний проведений аналіз досить необхідний для визначення відповідних тенденцій змін у наявній структурі активів, а також відповідне дослідження питомої ваги кожного без винятку елемента.

Таблиця 3.4

Аналіз структури та динаміки активів СТОВ «Злагода»

Структура наявних активів підприємства							
Активи	2021 рік		2022 рік		Відхилення (+/-)		Темп росту, %
	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	
1. Усього активів	960958	100	1217951	100	+256994	-	126,75
2. Необоротні активи	294182	30,62	366208	30,07	+72029	-0,56	124,49
3. Оборотні активи	666777	69,4	851742	69,8	+184966	+0,7	127,75
3.1. Запаси	122106	12,8	111351	9,15	-10756	-3,57	91,18

Продовження табл. 3.4

3.2.Дебіторська заборгованість	526853	54,9	705129	57,8	+178277	+3,2	133,84
3.3.Грошові кошти та їх еквіваленти	13431	1,5	33153	2,73	+19723	+1,33	246,86
4.Витрати майбутніх періодів	885	0,08	188	0,02	-698	-0,09	21,16
5.Інші необоротні активи	0	-	0	-	0	-	-
6.Необоротні активи, утримувані для продажу	0	-	0	-	0	-	-

Джерело: розраховано авторкою на основі даних СТОВ «Злагода»

Як бачимо за даними таблиці 3.3, що саме найбільшу частку у структурі активів СТОВ «Злагода» займають наявні оборотні активи. При цьому спостерігаємо що їх кількість дещо зросла в 2022 в порівнянні з 2021 роком.

«Збільшення частки відповідних оборотних активів підприємства може вказувати на формування більш мобільної структури активів, що звичайно сприяє певному прискоренню оборотності засобів досліджуваного підприємства» [42].

При цьому спостерігаємо що найбільшу частку в загальній структурі оборотних активів СТОВ «Злагода» займає саме дебіторська заборгованість, яка також дещо збільшилася в 2022 році в порівнянні з 2021 роком. Не можна однозначно стверджувати, що велика частка в структурі дебіторської заборгованості це являє собою позитивне чи негативне явище, адже аналізуючи дебіторську заборгованість необхідно досліджувати в розрізі її виникнення.

Можна також провівши аналіз спостерігати за певним збільшенням грошових коштів СТОВ «Злагода» та їх відповідних еквівалентів. В 2022 році в порівнянні з 2021 роком наявні грошові кошти СТОВ «Злагода» та їх еквіваленти збільшилися більше ніж у два рази. Причиною цього, можна вважати ні що інше як те, що відповідні дебітори повністю погасили свою заборгованість перед підприємством СТОВ «Злагода». Проте певне накопичення грошових коштів,

може бути також результатом не зовсім ефективного управління наявними активами підприємства.

3.3. Методика контролю ефективності використання основних засобів

в умовах воєнного стану

Контроль ефективності використання основних засобів СТОВ «Злагода» в умовах воєнного стану відіграє важливу роль для функціонування суб'єкта господарювання. Використання загальноприйнятої науково-обґрунтованої

методики щодо здійснення контрольної функції є об'єктивним процесом,

оскільки націлений на сприяння достовірності відображення облікової інформації про стан основних засобів СТОВ «Злагода».

Перед початком проведення аудиту основних засобів СТОВ «Злагода» необхідно чітко сформулювати мету перевірки, яка полягає у обов'язковому висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у фінансовій звітності підприємства інформації щодо стану основних засобів [8].

Основними ключовими методами, які завжди використовуються в процесі аудиту основних засобів СТОВ «Злагода», є такі як інвентаризація відповідних господарських підрозділів, а також часто використовуються такий метод як контрольний обмір, в певних випадках при проведенні перевірки має місце застосування на практиці такого методу як логічна перевірка.

Джерела інформації для внутрішнього контролю основних засобів СТОВ «Злагода» наступні: облікова політика даного підприємства, установчі документи СТОВ «Злагода», первинні документи з бухгалтерського обліку основних засобів (заповнені накладні, інвентарні картки по об'єктах, відповідні акти приймання-передачі, введення основних засобів в експлуатацію, а також ліквідації, акти на списання основних засобів підприємства, затверджені накази про капітальний чи поточний ремонт основних засобів).

Основним документом організаційно-методологічного спрямування є затверджений план внутрішнього контролю основних засобів СТОВ «Злагода».

який містить основні етапи щодо процесу аудиту, та розміщені строго згідно вимог в логічній послідовності (табл. 3.5.)

Таблиця 3.5

План внутрішнього контролю основних засобів СТОВ «Злагода»

№	Заплановані види робіт
1	Ознайомлення з обліковою політикою досліджуваного підприємства, чітке з'ясування відповідного порядку забезпеченості бухгалтерії господарства діючими нормативними документами щодо бухгалтерського обліку основних засобів
2	Перевірка документації щодо правильності проведеної оцінки та правильності відображення даних основних засобів
3	Перевірка відповідності облікових даних ведення синтетичного та аналітичного обліку стосовно основних засобів
4	Аудит своєчасності та правильності відображення господарських операцій у разі переміщення наявних основних засобів
5	З'ясування щодо правильності нарахування амортизації основних засобів СТОВ «ЗЛАГОДА» згідно встановлених норм
6	Перевірка правильності стосовно відображення й відповідного оформлення господарських операцій з проведення ремонту, а також у разі необхідності модернізації та реконструкції відповідних основних засобів
7	Аудит основних матеріалів щодо переоцінки (індексації) всіх наявних основних засобів та правильності їх відображення в обліку
8	Перевірка щодо правильності бухгалтерського обліку наявних в господарстві срендованих основних засобів
9	Аудит щодо правильності і чіткості відображення в обліку вибуття основних засобів підприємства
10	Перевірка правильності і своєчасності документального оформлення наявних договорів про безпосередню матеріальну відповідальність щодо збереження основних засобів підприємства та обов'язкового створення постійно діючої в господарстві комісії в разі необхідності щодо їх списання
11	Аудит правильності та відповідності всіх даних обліку в розрізі основних засобів з чинними бухгалтерськими регістрами та складеною фінансовою звітністю СТОВ «ЗЛАГОДА»

На підставі загального плану внутрішнього контролю СТОВ «Злагода»

обов'язково розробляється та у відведеній для цього час документально оформлює затверджену програму, яка чітко деталізує всі пункти плану та є детальною інструкцією щодо дій для безпосередніх виконавців [6].

Для ознайомлення та перевірки із обліковою політикою СТОВ «Злагода», використано анкету для аналізу визначення облікової політики підприємства, що наведена в дод. Б.5. Витяг з даної анкети показано в табл. 3.6.

Таблиця 3.6
Анкета вивчення облікової політики СТОВ «Злагода» (витяг з дод. Б.5)

№	Елементи	Пункт наказу про облікову політику	Області застосування	Наявність порушень, їх вплив на достовірність показників звітності
1	2	3	4	5
1.	Методи амортизації основних засобів			Порушень не було виявлено
	- прямолінійний	п. 7	так	
	- зменшення залишкової вартості			
	- прискореного зменшення залишкової			
	- кумулятивний			
	- виробничий			
2.	Вартісна межа проміж ОЗ та МНМА	п.6	так	Порушень не було виявлено

Отже, при вивченні облікової політики СТОВ «Злагода» було встановлено:

- 1) наявність облікової політики;
- 2) дотримання принципу безперервної діяльності підприємницької діяльності;

3) згідно результатів анкети, необхідно впровадити пропозиції та рекомендації стосовно повної дотриманості всіх зазначених пунктів у обліковій політиці, а також структурувати та доповнити її.

Особливу увагу необхідно приділити шляху надходження необоротних активів на підприємство, саме від них залежить вартість, за якою об'єкти зараховуються на баланс. Так, для об'єктів, безоплатно одержаних, внесених до

статутного капіталу учасниками, це буде справедлива вартість, при придбанні та створенні необоротних активів – первісна вартість.

При перевірці формування інвентарної вартості об'єкту основних засобів, створених власними силами, ревизором перевіряється наявність таких документів:

- проектної документації (з листом узгодження, якщо такий необхідний) по об'єкту;

- кошторисної документації на створення об'єкта;
- первинної документації, яка підтверджує використання

матеріальних і трудових ресурсів для створення об'єкта;

- аналітичної документації щодо проміжних етапів робіт;

- аналітичної документації щодо розподілення непрямих витрат.

Під час перевірки правильності та своєчасності оприбуткування основних засобів, що надійшли, встановлюється правильність оформлення акту приймання-передачі основних засобів, а також правильність відображення таких операцій на рахунках бухгалтерського обліку (табл.3.7).

Таблиця 3.7

Відомість перевірки правильності визначення первісної вартості об'єкта основних засобів СТОВ «Злагода» для цілей відображення в обліку

№	Назви об'єктів	№, дата документ а на оприбуткування	Витрати (грн.)							Примітки
			Вартість, яку сплачують постачальнику (без непрямих	Реєстраційні витрати	Мито	Страховання ризиків доставки	Витрати на установк у, монтаж, наладку	Інші витрати	Разом	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	John Deere	№ 386 від 13.06.21 р.	1240000,00	5000,00	-	-	3000,00	1200	1249200	ПВ сформована було вірно

Продовження табл. 3.7

2	Вантажівка Ivesco	№ 565 від 11.08.21 р.	1460000,00	7200,00	-	-	5400,00	1600	1474200	ПВ сформована було невірно
---	-------------------	-----------------------	------------	---------	---	---	---------	------	---------	----------------------------

Також, дані первинних документів з придбання об'єктів звіряються з платіжними вимогами постачальників, а останні порівнюються з виписками банку. За всіма фактами незаконних надходжень основних засобів ревизор повинен з'ясувати причини відхилень, переміщень за неправильно оформленими документами, а також за фактами несвоєчасного оприбуткування ОЗ у регістрах

бухгалтерського обліку.

Необхідно перевіряти, наскільки правильно оформлено документацію щодо встановлення осіб, які є відповідальними за збереження основних засобів,

чи є книга (список) основних засобів у структурних підрозділах, місцях їх експлуатації тощо. Слід пересвідчитись, чи є на основні засоби технічні паспорти

і чи правильно ведеться інвентарний пооб'єктний облік у книгах або картках.

Якщо були безоплатні передачі основних засобів, треба пересвідчитися чи обгрунтована та економічно доцільна така передача.

ПВ (первісна вартість) основних засобів не підлягає зміні, за виключенням

таких випадків:

а) переобладнання об'єкта (розширення, добудова, дообладнання, модернізація, реконструкція) проведеного, як правило, у порядку капітальних інвестицій;

б) переоцінки основних засобів.

Необхідно переконатися, чи проводилась переоцінка об'єктів на дату балансу. Додатково, в рамках перевірки правильності встановлення вартості об'єктів ОЗ перевіряється порядок та правильність проведення переоцінки основних засобів (табл.3.8).

НУБІП України

Таблиця 3.8

Розрахунок та розподілення сум переоцінки об'єктів основних засобів

№	Інвент. номер	Об'єкт, що підлягає переоцінці	Первісна вартість, грн.	Сума зносу, грн.	Коефіцієнт переоцінки	Результат переоцінки		
						Первісна вартість	Залишк. вартість	Знос
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	06689	Трактор	72000	31000	1,14	82080	46740	35340
2	07156	Вантажівка	85000	45000	1,15	97750	46000	51750

Достовірність розрахунків сум амортизаційних відрахувань було перевірено порівнянням їх з даними реєстрів синтетичного й аналітичного обліку з інвентарними картками. Особливу увагу потрібно приділяти об'єктам основних засобів, нормативним строкам експлуатації які уже минули, а також повноті перенесення амортизаційних відрахувань на валові витрати. При використанні методу прискореної амортизації аудитор встановлює правомірність застосування цього методу в обліковій політиці підприємства.

Правильність розрахунків амортизаційних відрахувань перевіряється на початок звітної періоду та за весь період, а також перевіряється обґрунтованість визначення балансової вартості окремих об'єктів основних засобів (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

Перевірка правильності обчислень сум амортизаційних відрахувань та їх віднесення на об'єкти обліку

Назви об'єктів	Метод нарахування амортизації	Відображення в обліку			За даними аудиту			Відхилення
		Д-т	К-т	Сума	Д-т	К-т	Сума	
Вантажний автомобіль Інв. № 08692	Прямолінійний	235	13	6236	235	13	6633	397 грн.
Легкове авто, Інв. № 13452	Кумулятивний	92	13	3136	91	13	3136	Об'єкт обліку витрат визначено неврно

Завдяки амортизаційним відрахуванням створюються нагромадження коштів на модернізацію і капітальний ремонт основних засобів. Таким чином підтверджується факт того, що перевірка правильності нарахувань амортизації має важливе значення.

Таблиця 3.10

Перевірка правильності обчислень сум амортизаційних відрахувань та їх віднесення на об'єкти обліку (складено автором на матеріалах СТОВ «Злагода»)

№	Назви об'єктів	Методи нарахування амортизації	Відображення в обліку			За даними аудиту			Відхилення
			Д-т	К-т	Сума	Д-т	К-т	Сума	
1.	Трактор Т-100	Прямолінійний	231	131	31420,00	231	131	31420,00	0,00
2.	Трактор ХТЗ-892	Прямолінійний	231	131	32330,00	231	131	32330,00	0,00
3.	Трактор Беларус-1221	Прямолінійний	231	131	28449,20	231	131	28449,20	0,00
4.	Комбайн Claas Lexion 760.	Прямолінійний	231	131	512246,50	231	131	512246,50	0,00

Відхилень не було виявлено, тому, облік амортизації основних засобів на підприємстві, яке досліджується, можна вважати достовірним.

Організація внутрішнього контролю щодо належної перевірки на досліджуваному підприємстві обов'язково має забезпечити підвищення ефективності використання всіх наявних груп основних засобів на підприємстві СТОВ «Злагода» в нинішніх не простих умовах воєнного стану.

3.4. Узагальнення результатів аналізу та контролю для прийняття управлінських рішень з поліпшення використання основних засобів

Головною ознакою щодо підвищення ефективності використання основного капіталу СТОВ «Злагода» є звичайно реалізація основної продукції та відповідно зростання обсягу виробництва. Також досить важливою умовою підвищення ефективності використання основного капіталу на СТОВ «Злагода» є значне поліпшення матеріальної структури стосовно основного капіталу.

Необхідно постійно підвищувати питому вагу саме тих засобів праці, які відіграють найбільш ефективну і важливу роль у підвищенні продуктивності праці та належному збереженні готової продукції.

Одним із найважливіших напрямків стосовно підвищення ефективності використання основного капіталу СТОВ «Злагода» є сталий розвиток і постійне поліпшення щодо системи матеріального стимулювання персоналу СТОВ «Злагода» а також раціональне і досить ефективно використання всієї наявної техніки та виробничого обладнання.

За сучасних умов воєнного стану процес господарювання в цілому має передбачити достатні економічні стимули для забезпечення ефективного і економічного використання всіх наявних на сьогоднішній день виробничих потужностей підприємства СТОВ «Злагода».

За даними таблиці 3.11 необхідно зазначити, що основні засоби на СТОВ «Злагода» представлені: будівлями, спорудами та передавальними пристроями; машинами та обладнанням; транспортними засобами; інструментами, приладами та інвентарем (меблями); іншими основними засобами та авансами за основні засоби.

У структурі основних засобів на СТОВ «Злагода» найбільшу частку становлять машини та обладнання. У 2022 році відбулося їх збільшення на 43509 тис. грн. у порівнянні з 2020 роком.

Також значну частину основних засобів складають будівлі, споруди та передавальні пристрої, які у 2022 році становлять 29,94% від усіх засобів у порівнянні з 2020 роком.

Таблиця 3.11

Аналіз обсягу та динаміки основних засобів СТОВ «Злагода»

Показник	2020 рік		2022 рік		Відхилення (+/-)		Темп росту, %
	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	
Загальна сума основних засобів	214122	100	288984	100	+74862	-	134,96
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	58847	27,49	86485	29,94	+27638	+2,44	14,96
Машини та обладнання	141728	66,19	185236	64,09	+43509	-2,1	130,69
Транспортні засоби	792	0,37	814	0,28	+22	-0,09	102,77
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	2498	1,16	3129	1,08	+631	-0,08	125,26
Інші основні засоби	65	0,03	73	0,03	+8	-	112,31
Аванси за основні засоби	10192	4,76	13247	4,59	+3055	-0,17	129,97

Джерело: розраховано автором

Отже, на досліджуваному підприємстві СТОВ «Злагода» у структурі активів більшу частку займають оборотні активи.

У структурі необоротних активів основні засоби займають значну частину, а саме більше 79% від усіх необоротних активів. Це свідчить про потужну систему основних засобів. Під час аналізу структури основних засобів найбільшу частину займають машини та обладнання, які становлять 64,09% від усіх основних засобів. Підприємство приділяє значну увагу основним засобам, вкладаючи кошти на їх модернізацію, ремонт та придбання.

Найважливішими шляхами щодо підвищення економічної ефективності використання основних засобів підприємства СТОВ «Злагода» можна вважати наступні:

— поліпшення відповідної структури, а також складу і стану основних засобів підприємства СТОВ «Злагода»;

- безперервне удосконалення процесів управління, планування і безпосередньої організації виробництва та умов праці,

- невинне підвищення капіталовіддачі, а також зниження капіталомісткості відносно підвищення продуктивності праці на підприємстві

СТОВ «Злагода»;

- стрімке підвищення та відповідний розвиток саме морального і звичайно матеріального стимулювання праці [8]

Під час проведення документального контролю основних засобів здійснюється перевірка різних документів, що стосуються надходження основних засобів на

підприємство. Оцінюється правильність визначення первинної вартості шляхом перевірки договорів купівлі-продажу, накладних, супровідних документів та

актів прийому-передачі. Також перевіряється правильність класифікації активів як основних засобів, їх розподіл за видами і встановлення критеріїв інвестицій-

ної нерухомості.

При розрахунково-аналітичних методах контролю основних засобів СТОВ «Злагода», ми перевіряємо правильність розрахунку окремих економічних

показників відповідно до встановленої методики, яку рекомендують відповідні інститути. Основним прийомом розрахунково-аналітичного контролю є

проведення процедури перерахунку. Перерахунок – це відповідна процедура, що включає перевірку арифметичної точності документів або записів. При

застосуванні цього прийому контролю для основних засобів СТОВ «Злагода», ми перевіряємо правильність розрахунку сум амортизаційних відрахувань,

повторно проводимо переоцінку основних засобів, нарахування амортизації, списання, а також перевіряємо правильність визначення первісної вартості

об'єктів основних засобів

Правильне та чітке впровадження внутрішнього контролю на СТОВ

«Злагода» надасть власникам можливість приймати своєчасні управлінські рішення, проводити аналіз і знаходити шляхи для вдосконалення виробництва.

Це забезпечить ефективне функціонування підприємства СТОВ «Злагода» у майбутньому.

На основі нічого проведеного аналізу показників діяльності СТОВ «Злагода» можна зробити наступний висновок, що рівень щодо забезпеченості підприємства СТОВ «Злагода» основним капіталом дещо знижується, а отже у зв'язку з цим необхідно кардинально покращувати та постійно підвищувати структуру основного капіталу підприємства та безпосередньо його активної частини.

Необхідно також обов'язково модернізувати та постійно оновлювати основні засоби СТОВ «Злагода», безперервно покращувати матеріально-технічну базу і нарощувати обсяги процесів виробництва і відповідно реалізації продукції. У разі комплексного підходу до цих заходів збільшуватимуться грошові надходження від реалізації продукції, а це є безумовно досить позитивним фактором в діяльності СТОВ «Злагода».

Висновки до розділу 3

Метою внутрішнього контролю наявних основних засобів СТОВ «Злагода» є незалежне висловлення ревизором професійної думки стосовно правильності відображення у фінансовій звітності підприємства СТОВ «Злагода» інформації щодо дійсного стану основних засобів.

Дотримання наведених у роботі всіх без винятку складових аудиторської перевірки без сумніву дає змогу аудитору цілком охопити загальну картину стосовно ведення бухгалтерського обліку основних засобів на підприємстві СТОВ «Злагода» та його без сумніву організацію і як наслідок провести якісний аудит. Таким чином можна зробити висновки, що належна організація аудиторської перевірки на підприємстві СТОВ «Злагода» завжди забезпечує сплановане підвищення ефективності використання наявних основних засобів на підприємстві, що звичайно позитивно впливає на кінцеві результати діяльності СТОВ «Злагода».

На досліджуваному підприємстві СТОВ «Злагода» у структурі наявних активів більшу частку займають саме оборотні активи, а у якщо взяти структуру пасивів то там переважає позичковий капітал. В структурі позичкового капіталу

СТОВ «Злагода» переважну більшість займають відповідні поточні зобов'язання та безпосередньо забезпечення. Необоротні активи СТОВ «Злагода» збільшилися в 2022 році, що свідчить про певний вклад в модернізацію та заплановану реконструкцію основних засобів.

У структурі необоротних активів СТОВ «Злагода» основні засоби займають досить значну частину, а саме більше 76 % від усіх взятих необоротних активів. Це звичайно може свідчити лише про досить потужну систему основних засобів досліджуваного господарства. Під час проведення аналізу структури основних засобів СТОВ «Злагода» найбільшу питому вагу займають відповідно машини та обладнання, які з аналізу становлять 64,08 % від усіх взятих основних засобів СТОВ «Злагода».

Запропоновані нововведення із вдосконалення автоматизації облікового процесу на СТОВ «Злагода» без сумніву повинні призвести до певного поліпшення бухгалтерського обліку основних засобів і роботи підрозділу бухгалтерії загалом.

На підприємстві СТОВ «Злагода» немає програми щодо внутрішнього контролю основних засобів, тому було запропоновано обов'язково розробити дану програму, адже розробка такої програми однозначно дозволить охопити всі досить важливі аспекти обліку основних засобів на підприємстві СТОВ «Злагода», а також без сумніву дослідити всю правильність, а також своєчасність, і однозначно законність відображення всіх господарських процесів в обліку основних засобів, а також своєчасно виявити порушення та відразу надати чіткі рекомендації з швидкого усунення виявлених недоліків та відповідно підвищити ефективність використання наявних активів на підприємстві СТОВ «Злагода».

ВИСНОВКИ

На підприємстві СТОВ «Злагода» основні засоби складають найбільш важому структурну частину його майна. Достовірність зведених отриманих даних бухгалтерського обліку про наявний стан основних засобів визначає об'єктивність інформації про реальний фінансовий стан досліджуваного підприємства в загальному вигляді. Однозначно необхідною умовою для ефективно організації ведення обліку основних засобів на підприємстві СТОВ «Злагода» є їх відповідна класифікація. Тому з цією основною метою основні засоби прийнято розділяти по відповідних групах, які чітко згідно вимог обліковуються та контролюються на бухгалтерських рахунках.

Було в роботі надано визначення щодо поняття «основні засоби» а саме це такі матеріальні активи, які придатні для використання в процесі господарської діяльності суб'єкта підприємництва або відповідної установи (організації), які можуть втрачати свою вартість частково, а саме шляхом перенесення її на знов створений продукт, і відповідно очікуваний термін використання (експлуатації) яких більше одного року.

На законодавчому рівні на сьогодні основними нормативно-правовими документами, які регулюють безпосередньо облік основних засобів підприємства є ПКУ, а також ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», відповідний стандарт НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», а також НПС(С)БО 7 «Основні засоби», та НПСБО 28 який має назву «Зменшення корисності активів». Важливим нормативним документом в якому чітко закріплюються основні моменти, стосовно організації та ведення обліку основних засобів на досліджуваному підприємстві є Наказ про облікову політику. На міжнародному рівні основним, ключовим нормативно-правовим документом з відповідного регулювання ведення обліку основних засобів є МСБО 16 який має назву «Основні засоби».

В досліджуваному підприємстві СТОВ «Злагода» основними, ключовими галузями виробництва є безпосередньо рослинництво та тваринництво. Надзвичайно велика увага приділяється саме галузі тваринництва.

Господарство у своїй структурі має достатню кількість сучасних приміщень та належним чином обладнаних літніх таборів для відповідного утримання великої рогатої худоби.

Облікова політика СТОВ «Злагода» складена відповідним чином згідно встановлених основних елементів облікової політики, які чітко визначені в затверджених стандартах бухгалтерського обліку. Згідно відповідної затвердженої специфіки продуктивної роботи підприємства Положення про облікову політику СТОВ «Злагода» можемо спостерігати таку структуру:

відповідна організація ведення бухгалтерського обліку; розподіл повноваження на підпис документів; систематичний документообіг; безперервний первинний облік; інвентаризація; відповідна оцінка; податковий облік; нематеріальні активи, виробничі запаси; дебіторська заборгованість; зобов'язання; заключні положення. В затвердженому Положенні про облікову політику СТОВ «Злагода» є те, що основним методом нарахування амортизації є прямолінійний метод, строки корисного використання об'єкта основних засобів чітко встановлюється для кожного об'єкта Наказом директора підприємства.

За результатами проведеного дослідження було зроблено наступні висновки та пропозиції:

1. Запропонована класифікація основних засобів СТОВ «Злагода» однозначно допоможе оптимізувати їх відповідну структуру, тобто з метою забезпечити їх ефективно, продуктивно використання та систематично сприяти покращенню відповідного стану виробництва.

2. Запропоновано скласти відповідну Групувальну відомість з обліку капітального ремонту основних засобів СТОВ «Злагода», з метою належного забезпечення необхідною важливою інформацією для відповідного контролю і скласти оперограму акту приймання-передачі основних засобів, адже саме оперограма організує процес повного опрацювання як вхідних так і вихідних облікових документів.

Метою проведення внутрішнього контролю основних засобів СТОВ «Злагода» є повне висловлення аудитором своєї незалежної професійної думки

щодо правильності та достовірності відображення у фінансовій звітності підприємства інформації щодо наявних основних засобів. Порівняно сучасний міжнародний та вітчизняний досвід щодо відповідних завдань щодо аудиту основних засобів. Чітко визначено основні методи та джерела, які загально прийнято використовувати при проведенні аудиту основних засобів СТОВ «Злагода».

На досліджуваному підприємстві СТОВ «Злагода» у структурі активів більшу частку займають безпосередньо оборотні активи, а от у структурі пасивів переважає саме позичковий капітал. В структурі позичкового капіталу СТОВ «Злагода» більшу частину займають відповідні поточні зобов'язання та забезпечення. Необоротні активи підприємства збільшилися в 2022 році, що свідчить ні про що інше як про значний вклад в модернізацію та реконструкцію основних засобів СТОВ «Злагода».

У структурі необоротних активів СТОВ «Злагода» основні засоби займають досить значну частину, а саме більше 79 % від усіх наявних необоротних активів. Під час проведеного аналізу структури основних засобів досліджуваного підприємства найбільшу частину в структурі займають машини та обладнання, які становлять 64,08% від усіх наявних основних засобів.

Підприємство систематично приділяє значну увагу основним засобам витрачаючи матеріальні ресурси на їх відповідну модернізацію, поточний ремонт та нові придбання.

4. Запропоновані нововведення із вдосконалення автоматизації облікового процесу на СТОВ «Злагода» повинні однозначно призвести до поліпшення обліку основних засобів і роботи бухгалтерії в цілому.

На підприємстві СТОВ «Злагода» немає програми внутрішнього контролю основних засобів, тому було запропоновано розробити дану програму.

5. Запропоновані шляхи удосконалення щодо проведення аудиту основних засобів СТОВ «Злагода» покращать рівень проведення аудиту в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андросова О.Ф., Калугіна К.А. Методика аудиту основних засобів і нематеріальних активів та її вплив на якість аудиту. Вісник Хмельницького національного університету. 2011, № 3, Т.3. С.250-255.

2. Бондар О. До питання оцінки основних засобів підприємства в бухгалтерському обліку. Бухгалтерський облік і аудит. 2008. №3. 140 с.

3. Бразилій Н.М., Тимошенко М.М. Організація і методика аудиту основних засобів та шляхи його вдосконалення. URL: <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/88477>.

4. Велешук М.І. Магістерська робота на тему: «Облік і аудит основних засобів підприємства: методика та організація» Тернопільський національний економічний університет. 2017 р.

5. Виноградова М. О., Жидеева Л.І. Аудит [текст]: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 654 с

6. Господарський кодекс України (в редакції від 07.02.2019). Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення 26.06.2023 р.)

7. Гуцаленко Л.В., Гловюк А.С., Ковальчук І.В. Організація обліку та аудиту основних засобів. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/123.pdf

8. Дерев'яко С.І., Кузик Н.П., Олійник С.О., Ганяйло О.М. Аудит: навч. посіб.. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 380 с.

9. Єдинак С. Управління необоротними активами підприємства. Науковий блог. URL: <https://naub.ua.edu.ua/author/sergio03841/>

10. Жидеева Л.І., Колісник О.П., Салімон-Міхеева К.Д. Аудит: навчальний посібник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 312 с

11. Жолнер І. Фінансовий облік за міжнародними стандартами: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. С. 83-134.

12. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій

від 30.11.99 № 291. Офіційний сайт Верховної ради України.

URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/20893:09> (дата звернення 28.06.2019р.)

13. Корнійчук О.О. Класифікація основних засобів. *Збірник статей здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня Навчально-наукового інституту обліку, аналізу та аудиту*, 2019. С. 28-31.

14. Косовиць Л. Облік основних засобів за МСФЗ. *Годовбух*, 2008. № 35. С. 17-23.

15. Кузик Н. П. Особливості аудиту витрат на ремонт і поліпшення основних засобів. *Облік і фінанси*, 2012. № 3. С. 28-31.

16. Кузик Н.П. ІТ-технології як інструмент удосконалення аудиту фінансової звітності. *Нові інформаційні технології управління бізнесом*: зб. тез IV всеукр. наук.-практ. конф. Київ: Спілка автоматизаторів бізнесу 2022. С. 247-250.

17. Кузик Н.П., Бояркова О.А. Документальне забезпечення обліку витрат на ремонт і поліпшення основних засобів. *Проблеми економічного облікового, контрольного і аналітичного забезпечення управління підприємства*: Матеріали доповіді на II Всеукраїнськ. наук.-практичн. конференції молодих вчених.

8/12.2016 р. Вінниця. С. 15-17.

18. Кулик Б.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: [монографія]. Полтав: РВВ ПУЕТ, 2014. 373 с

19. Матеріали науково-практичної конференції – 16-17 жовтня 2015, м. Івано-Франківськ. 347 с.

20. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» (в редакції від 01.01.2012 р). Офіційний сайт Верховної ради України URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (дата звернення 29.06.2019р.)

21. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2018 року, частина I. URL: https://www.apob.org.ua/?page_id=3482 (дата звернення 01.08.2023).

22. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого

надання впевненості та супутніх послуг, видання 2018 року, частина II. URL: https://www.apob.org.ua/?page_id=3482 (дата звернення: 01.08.2023).

23. Мних Є.В. Економічний аналіз діяльності підприємства [Текст]: підручник. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. 514 с

24. Мошенський, С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз [Текст]: підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. [2-ге вид., доп. і перероб.] Житомир: ПП «Рука», 2007. 704 с.

25. Облікова політика підприємства: [навч. посібник]. В.М. Сердюк, І.В. Бешуля, Л.Л. Гевлич, М.М. Панкова, за заг. ред. В.М. Сердюк. Донецьк: Донецький національний університет, 2013. 308 с

26. Облік і аудит: українсько-англійський термінологічний посібник Дерб'янко Є.І., Олійник С.О., Кузик Н.П., Ганяйло О.М., Камінська Т.Г. Підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 468с.

27. Облік і оподаткування у питаннях та відповідях / Є. В. Калюга та ін. Київ. ЦП «Компринт», 2019. 378 с.

28. Омельницька З.О. Загальний порядок придбання ОЗ. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-hozyajstvennye-operacii-9-priobretenie-osnovnyx-sredstv-glavnye-pravila-ucheta>

29. Островська Р.Е. Організація обліку: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2012. 568 с.

30. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: https://minfin.com.ua/taxes/-/gospoper/bo_2_1_9_osnzasobi.html

31. Петрик О.А. Аудит оцінки вартості основних засобів. Економіка. Фінанси. Право. 2015. № 4. С. 24-26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfpr_2015_4_8

32. Пирець Н. М. Порівняльний аналіз національних та міжнародних стандартів обліку основних засобів. Інноваційна економіка. 2013. № 6. С. 325-330.

33. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства

фінансів України № 291 від 30.11.1999 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11> (дата звернення 03.07.2019р.)

34. Податковий кодекс України: Закон від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 01.08.2023).

35. Подолянчук О.А. Методика і аналіз аудиту обліку основних засобів. Збірник наукових праць ВНАУ, 2012. №4(70). 432 с.

36. Поддєрьогін А.М. Показники стану та ефективності використання основних засобів. URL: <http://studentbooks.com.ua/content/view/522/54/1/2>

37. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність. Закон України від 21.12.2017р. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення 26.09.2023р.)

38. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.99 № 996-XIV. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 26.10.2023 р.)

39. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів: наказ Міністерства фінансів України № 567 від 30.09.2003. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03> (дата звернення 14.07.2023 р.)

40. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: наказ Міністерства фінансів України № 635 від 27.06.2013. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru> (дата звернення 04.08.2023 р.)

41. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 11.09.2023 р.)

42. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України № 92 від 27.04.2009.

Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення 26.05.2023 р.)

43. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»: наказ Міністерства фінансів України № 181 від 28.07.2000. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00> (дата звернення 26.08.2019р.)

44. Радіонова Н. Й. Удосконалення методології аудиту основних засобів. *Регіональна бізнес-економіка та управління*. 2015 | № 3 (47). С. 100-111.

45. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах інтеграційних процесів

[Текст]: монографія. В. О. Осмятенко, Є. Ю. Шара, Т. М. Сторожук та ін. Ірпінь: Університет ДПС України, 2016. 414 с.

46. Рябчук С.Г., Корнійчук О.О./ Проблеми та шляхи удосконалення аудиту операцій з основними засобами суб'єкта господарювання. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 2(19). URL: <http://www.easterneurope-ebrn.m.ua/index.php/19-2019-ukr>

47. Теоретико-методологічні аспекти формування облікової політики підприємства: монографія. Т.М. Сторожук. Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2011. 460 с.

48. Тимошук Н.С. Перспективи вдосконалення аудиту основних засобів на шляху інтеграції до зарубіжного досвіду. URL: http://www.gisnauka.com/17-APSN_2009/Economics/47983.doc.htm

49. Фінансовий облік [Текст]: підручник. Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. Я. Микитюк [та ін.]. К.: Хай-Тек Прес, 2011. 544 с.

50. Хричікова М.О. Особливості аудиту основних засобів. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_12_46

51. Юрчишена Л.В. Аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=668>

52. Яковинна Н. А. Теоретичні основи обліку основних засобів. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_5%282%29_100 (дата звернення 20.10.2023 р.)

53. Яловега Л. В. Облік витрат на ремонт та поліпшення основних засобів: бухгалтерський і податковий аспект. *Полтавська державна аграрна академія*. 2013. № 10(4). С. 460-466.

54. Ямчинська Л. В. Внутрішньогосподарський контроль збереження основних засобів підприємств аграрного бізнесу. *Розвиток бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та оподаткування в сучасному інформаційному середовищі*: зб. тез VII Всеукраїнської студентської науково-практичної онлайнконференції. м. Київ: НУБіП України, 23 берез. 2023 р.. С. 329-331.

55. Ямчинська Л. В. Сучасні підходи до обліку та управління основними засобами в аграрному секторі: проблеми та перспективи. *Соціально-економічні аспекти розвитку України в умовах глобальних викликів*: зб. тез доповідей конф. м. Київ: НУБіП України, 9-10 листоп. 2023 р.

56. Яременко Л.М. Теоретичні підходи до сутності та класифікації основних засобів. *Економічний вісник університету*. 2015. Вип. 27(1). С. 144-148.

57. Яцунська О. С. Класифікація основних засобів в процесі реформування системи вітчизняного обліку. URL: <http://ej-journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/523/517>

58. Alieksiev I. The evaluation and renewal of fixed assets at the stage of stpp. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>

59. Antonuk O., Koval N., Savitska S., Mulyk Ya, Kuzyk N., Koshchynets M. Development of internal control and audit in Ukraine. *Independent Journal of Management & Production*. 2021. N. 12(6). P. S376–S390. DOI: 10.14807/ijmp.v12i6.1761. URL: <http://www.ijmp.jor.br/index.php/ijmp/article/view/1761>.

60. Natalya Kuzyk, Kateryna Shevchuk, Maryna Krubla, Vladyslav Atcshyn. Audit Of Financial Reporting As A Tool For Investment Attractiveness Of Agricultural Business Enterprises. *Proceedings of the 2023 International Conference "Economic Science For Rural Development" No 57 Jelgava, LBTU ESAF, 10-12 May 2023*, pp.

150-156. DOI: 10.22616/ESRD.2023.57.015 (WoS).
<https://lbtu.lv.conference/economic-science-rural/2023/Larvia-ESRD-57-2023.pdf>

61. IFRS. URL: <https://www.ifrs.org/>

62. Shmatkovska T.O The problematic aspects of fixed assets accounting in the public sector and in budgetary institutions. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/137.pdf.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП **ДОДАТКИ** України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України